

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย “เรื่องประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง” ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล
- ๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงาน
- ๒.๓ หลักการบริหารนิยธรรม
- ๒.๔ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเทศบาล
- ๒.๕ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล

แนวคิด เกี่ยวกับประสิทธิผล ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า คำว่า ประสิทธิภาพมีผู้ให้ความหมายโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของประสิทธิผล

ความหมายของประสิทธิผล แนวคิดเรื่อง “ประสิทธิผล” (Effectiveness) มีผู้ให้ความหมายไว้ในหลายลักษณะ ซึ่งมีเนื้อหาสาระไม่แตกต่างกันมากนัก จากการค้นคว้าสามารถสร้างความหมายได้ ดังต่อไปนี้

ประสิทธิผล หมายถึง กระบวนการซึ่งได้มาซึ่งผลผลิตหรือการบรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นไปตามแผนการ คือมีความคุ้มค่าและลดความเสียหายในระหว่างขั้นตอนการผลิตน้อยที่สุด โดยมีการคำนึงถึงขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนไปถึงการบรรลุเป้าหมายให้มีความคุ้มค่ามากที่สุดหรือที่

เรียกว่า ผลสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้น^๑ โดยองค์การจะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ๔ ประการ คือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในองค์การ (Integration) การปรับตัวขององค์การให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม (Adaptability) การปรับตัวของ องค์การให้สอดคล้อง (Social relevance) กับสังคมและผลผลิตขององค์การ (Productivity)^๒ การทำกิจกรรม การดำเนินงานขององค์การสามารถสร้างผลงานได้สอดคล้องกับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ทั้งในส่วนของผลผลิตและผลลัพธ์เป็นกระบวนการเปรียบเทียบผลงานจริง กับเป้าหมายที่กำหนดไว้การมีประสิทธิผลจึงมีความเกี่ยวข้องกับผลผลิตและผลลัพธ์ การดำเนินงานเป็นกระบวนการวัดผลงานที่เน้นด้านปัจจัยนำออก^๓ และสถานะที่องค์การสามารถเพิ่มผลผลิตขึ้นในขณะที่ปัจจัยการผลิตลดลงหรือผลผลิตคงที่^๔ ความสามารถขององค์การในการที่จะสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้^๕ ซึ่งประสิทธิผลขององค์การว่า มีความซับซ้อนด้านมิติศาสตร์สามารถนิยามว่าเป็นระดับที่องค์การบรรลุผลในเป้าหมายระยะสั้น (ดูที่ผลผลิต) และการบรรลุผลในเป้าหมายระยะยาว (ดูที่กระบวนการ) ระดับการเลือกสะท้อนต่อผู้มีส่วนได้ประโยชน์ เชิงยุทธศาสตร์ การบรรลุประโยชน์เฉพาะตนของนักประเมินผลและภาวะวงจรชีวิตขององค์การในการศึกษา การประเมินผลขององค์การอาจกระทำได้ ๕ แนวทางและมีรายละเอียด ดังนี้ คือ^๖

๑. แนวทางการบรรลุเป้าหมาย (The Goal Attainment Approach) แนวทางนี้เน้นที่ผล (Ends) มากกว่าวิธีการ (Means) นิยามประสิทธิผลขององค์การ คือระดับการบรรลุผลของเป้าหมายที่กำหนดไว้ฐานคติ (Assumption) ของแนวทางนี้ คือองค์การที่มีเป้าหมายแน่นอน (Ultimate Goal) มีเป้าหมายไม่มากเกินไป เป็นที่เข้าใจตรงกัน และมีความคิดเห็นพ้องต้องกันด้วยการวัด ความก้าวหน้าของเป้าหมายเป็นสิ่งที่กระทำได้ไม่ยากสำหรับการวัดประสิทธิผลขององค์การวัดโดยยึดเป้าหมายที่เป็นจริง (Actual) ไม่ใช่เป้าหมายที่กำหนดไว้ในเอกสารทางการ (Official Goal) ควรให้ความสำคัญแก่ผู้มีอิทธิพล ในการกำหนดเป้าหมายขององค์การ การวัดประสิทธิผลขององค์การในแนวนี้นี้เหมาะสำหรับ

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๕๓.

^๒ อรุณ รักรธรรม, ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่การบริหารองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕), หน้า ๒๕๗.

^๓ สุพจน์ ทรายแก้ว, การวัดผลการปฏิบัติงาน, เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนกลยุทธ์และการบริหารงานมุ่งมีผลงาน, (เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๗-๑๓๘.

^๔ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๑๘.

^๕ Amitai Etzioni, **Modern Organizations**, (Englewood Cliffs : Prentice Hall, 1964), p.8.

^๖ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.Management.co.th> [๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

องค์การที่บริหารงานโดยยึดวัตถุประสงค์เป้าหมายแน่นอน (Ultimate Goal) มีเป้าหมายไม่มากเกินไป การวัดประสิทธิผลองค์การในแนวนี้นี้เหมาะสำหรับองค์การที่บริหารงานโดยยึดวัตถุประสงค์

๒. แนวทางเชิงระบบ (The System Approach) แนวทางนี้เชื่อว่าการพิจารณาองค์การพิจารณาทั้งระบบ นิยามประสิทธิผลองค์การพิจารณาทั้งระบบนิยามประสิทธิผลองค์การ หมายถึงความสามารถขององค์การในการแสวงหาทรัพยากร การแปรสภาพเป็นผลผลิตการดำรงรักษาเสถียรภาพ และความสมดุลของระบบย่อยภายในองค์การ การมีปฏิสัมพันธ์อย่างประสบความสำเร็จกับสิ่งแวดล้อมภายนอก แนวทางเชิงระบบเน้นวิธีการ (Means) มากกว่าผลที่ได้ (Ends) ทำให้ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกัน และกันในองค์การ การศึกษาตามแนวทางนี้เหมาะสำหรับองค์การที่มีเป้าหมายคลุมเครือไม่สามารถวัดได้ชัดเจนจึงเสี่ยงมาใช้เกณฑ์ความสามารถในการแสวงหาปัจจัยนำเข้า (Input Criterion) แทนเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับทำให้เป้าหมายขององค์การบรรลุผล (Output Criterion) นักทฤษฎีที่ใช้แนวทางนี้ได้แก่ กิบสันและไชน (Gibson and Schien) การประเมินประสิทธิผลตามแนวคิดนี้ คือการเปรียบเทียบระหว่างผลลัพธ์ (ความต้องการ) กับผลงานที่องค์การดำเนินการได้ส่วนการประเมินประสิทธิภาพ คือการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผลงานกับปัจจัยเพื่อการผลิต มุ่งศึกษาเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างผลงานกับการลงทุน ตลอดจน การศึกษาวิธีการดำเนินงาน ซึ่งโดยปกติในตัวระบบจะมีเกณฑ์ การพิจารณาตัวผลงานอยู่แล้ว ได้แก่ ปริมาณ คุณภาพ ค่าใช้จ่าย เวลาและสถานที่ส่วนองค์การใด หรือระบบใด กำหนดเกณฑ์ขึ้นมาใหม่ เพิ่มเติมก็สามารถทำได้

๓. แนวทางกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเชิงกลยุทธ์ (The Strategic- Constituencies Approach) แนวทางนี้ได้ให้ความสำคัญแก่กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งมีผลต่อความอยู่รอดขององค์การ นิยามประสิทธิผลขององค์การในแนวทางนี้คือ ระดับความสามารถขององค์การในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมขององค์การ แนวทางนี้ตระหนักถึงความสำคัญของการพึ่งพาอาศัยคล้ายกับแนวทางเชิงระบบ แต่มีจุดเน้นต่างกัน คือแนวทางกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเชิงกลยุทธ์จะพิจารณาสภาพแวดล้อมเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอยู่รอดขององค์การ ผู้บริหารองค์การจะไม่สามารถละเลยต่อกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์การ

๔. แนวทางค่านิยมที่มีการแข่งขัน (The competing – Value Approach) ฐานคติของแนวทางนี้ คือแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การจะมีลักษณะเป็นอัตนัยขึ้นอยู่กับค่านิยม ความชอบและความสนใจของผู้ประเมินจึงไม่สามารถกำหนดเกณฑ์ที่ดีที่สุดได้ แนวทางนี้เมื่ออยู่บูรรวมและจัดกลุ่มความชอบต่าง ๆ เข้าด้วยกันจะได้รายการของเกณฑ์วัดประสิทธิผลองค์การที่ครอบคลุมทั้งหมด (Comprehensive Test) โดยจะมีองค์ประกอบร่วม (Common Elements)

๕. แนวทางบูรณาการ (Integrated Model) แนวทางนี้มีแนวคิดที่ตั้งอยู่บนหลักการและมโนทัศน์ที่ว่า ประสิทธิผลขององค์การไม่ได้ขึ้นอยู่กับสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะแต่จะต้องผสมผสานกัน

ระหว่างโครงสร้างขององค์การโดยรวม และบุคคลที่อยู่ในองค์การซึ่งไม่ว่าจะเป็นแนวคิดใดประเมินก็ต้องพิจารณาทั้งสองส่วนดังกล่าว ควบคู่ไปด้วยบรรยากาศการทำงาน ความพึงพอใจ ความผูกพันต่อองค์การสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การในการประเมินตามแนวคิดบูรณาการนี้ใช้มิติต่าง ๆ การประเมินประสิทธิผลขององค์การ เน้นการประเมินองค์ประกอบรวม โดยนำมโนทัศน์ของรูปแบบการประเมินดั้งเดิม คือการบรรลุเป้าหมายขององค์การ และรูปแบบระบบทรัพยากร ซึ่งเน้นการประเมินปัจจัยการผลิตบูรณาการเข้าด้วยกัน การประเมินตามแนวนี้อาศัยลักษณะครอบคลุมมิติต่าง ๆ คือ เป็นพหุเกณฑ์ (Multiple criteria) มิติด้านเวลา (Time Dimension) และกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง (Multiple Constituencies)

ประสิทธิผลขององค์การ (Organization effectiveness) หมายถึง ความสามารถของสถานศึกษาในการบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยประยุกต์ตามแนวความคิดของ Kaplan และ Norton ซึ่งประกอบด้วยมุมมอง ๔ ด้าน ได้แก่^๗

- ๑) ประสิทธิผลด้านการเงิน
- ๒) ประสิทธิผลด้านผู้รับบริการ
- ๓) ประสิทธิผลด้านกระบวนการภายใน
- ๔) ประสิทธิผลด้านการเรียนรู้และพัฒนา

ประสิทธิผลด้านการเงิน (Financial Perspective) หมายถึง ความสามารถของสถานศึกษาในการบริหารงบประมาณ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพประหยัดโปร่งใส สามารถบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ทั้งในการแสวงหางบประมาณ และทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ สอดคล้องกับเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและระยะยาวขององค์การ

ประสิทธิผลด้านผู้รับบริการ (Customer Perspective) หมายถึง ความสามารถของสถานศึกษาในการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารครู และเจ้าหน้าที่สนับสนุน เช่น ความพึงพอใจของผู้ปกครองหรือผู้เข้ามาติดต่อกับสถานศึกษาในด้านการให้บริการทางวิชาการหรือบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักเรียนนักศึกษาต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน และบริการ ความพึงพอใจของชุมชน เป็นต้น

ประสิทธิผลด้านกระบวนการภายใน (Internal-Process Perspective) หมายถึง ความสามารถของสถานศึกษาในการดำเนินการเกี่ยวข้องกับการบริหารภายใน ตั้งแต่การวิเคราะห์การกำหนดทรัพยากรที่ต้องการในการบริหาร เช่น การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การสร้าง และปลูกฝังแนวคิดด้านคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน การประกันคุณภาพภายใน

^๗ สมจิตร พิงห์พรพร, “การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบในการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเครือข่ายคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔.

สถานศึกษา การสนับสนุนให้บุคลากรทำงานวิจัยในชั้นเรียน การสนับสนุนสื่อและอุปกรณ์การเรียน การสอน การติดตามผล การดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เป็นต้น

ประสิทธิผลด้านการเรียนรู้ และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) หมายถึง ความสามารถของสถานศึกษาในระยะยาว ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนา บุคลากร การส่งเสริม และสนับสนุนให้บุคลากรภายในองค์กรเกิดการการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างดีและสร้างความ เจริญก้าวหน้าให้กับสถานศึกษาในอนาคต

ดังนั้นประสิทธิผลจึงหมายถึง ผลสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้น^๔ ความหมายของประสิทธิผลทั้งระดับบุคคล และระดับองค์การมีความหมายครอบคลุมทั้งผลการดำเนินงานที่สนองวัตถุประสงค์ ได้ผลดี ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพและยังครอบคลุม ถึงกระบวนการดำเนินงานที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และใช้วิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม ซึ่งก็คือรวมถึงประสิทธิภาพนั่นเอง^๕

ประสิทธิผลองค์การ (Organization effectiveness) หมายถึง ความสามารถของสถานศึกษาในการบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยประยุกต์ตามแนวความคิดของ Kaplan และ Norton ซึ่งประกอบด้วยมุมมอง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านผู้รับบริการ ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้พัฒนา

๑. ประสิทธิผลด้านการเงิน (Financial Perspective) หมายถึง ความสามารถของสถานศึกษาในการบริหารงบประมาณ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด โปร่งใส สามารถบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ทั้งในการแสวงหางบประมาณ และทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ สอดคล้องกับเป้าหมายทั้งในระยะสั้น และระยะยาวขององค์การ

๒. ประสิทธิผลด้านผู้รับบริการ (Customer Perspective) หมายถึง ความสามารถของสถานศึกษาในการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่สนับสนุน เช่น ความพึงพอใจของผู้ปกครองหรือผู้เข้ามาติดต่อกับสถานศึกษาในด้านการให้บริการทางวิชาการ หรือบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษาต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนและบริการ ความพึงพอใจของชุมชน เป็นต้น

๓. ประสิทธิผลด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) หมายถึง ความสามารถของสถานศึกษาในการดำเนินการเกี่ยวข้องกับการบริหารภายใน ตั้งแต่การวิเคราะห์ การกำหนดทรัพยากรที่ต้องการในการบริหาร เช่น การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การสร้าง และปลูกฝังแนวคิดด้านคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน การประกันคุณภาพภายใน

^๔ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๒, หน้า ๕๐๔.

^๕ สมใจ ลักษณะ, การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน, (กรุงเทพมหานคร : เพิ่มทรัพย์การพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๕-๖.

สถานศึกษา การสนับสนุนให้บุคลากรทางงานวิจัยในชั้นเรียน การสนับสนุนสื่อและอุปกรณ์การเรียน การสอน การติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เป็นต้น

๔. ประสิทธิภาพด้านการเรียนรู้และพัฒนา (Learning and Growth Perspective)

หมายถึง ความสามารถของสถานศึกษาในระยะยาว ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริม และสนับสนุนให้บุคลากรภายในองค์กรเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบได้อย่างดี และสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสถานศึกษาในอนาคต^{๑๐}

ประสิทธิภาพในองค์กร นอกจากความสามารถในการบรรลุเป้าหมายอันเป็นความมีประสิทธิภาพโดยทั่วไปแล้วการประเมินประสิทธิภาพอาจพิจารณาได้จากคุณภาพของผลผลิตหรือบริการพื้นฐานขององค์กรหรือความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการขององค์กรความพร้อมหรือความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานที่เฉพาะเจาะจงเมื่อถูกขอร้องให้หาผลตอบแทนหรือผลกำไรที่ได้รับจากการผลิตสินค้า และบริการ เป็นต้น ดังนั้น กิจกรรมขององค์กรที่เป็นเครื่องตัดสินการปฏิบัติงานขององค์กรว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่จึงประกอบไปด้วยกิจกรรมต่อไปนี้คือ การได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานการใช้ปัจจัยนำเข้าอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับผลผลิตความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการขององค์กร การปฏิบัติงานด้านเทคนิควิชาการ และด้านการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ การลงทุนในองค์กร การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กับพฤติกรรมในองค์กร และการตอบสนองความต้องการ และความสนใจที่แตกต่างกันของบุคคล และของกลุ่ม^{๑๑}

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสำเร็จในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประสิทธิภาพขององค์กร เป็นการวัดผลผลิต (Output) ของงาน ซึ่งถือว่าการบรรลุเป้าหมายต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในทุกขั้นตอน ของกระบวนการ มากกว่า ประสิทธิภาพที่คำนึงถึงแต่เพียงการบรรลุเป้าหมาย ที่ไม่ได้คำนึงถึงขั้นตอน ของกระบวนการมากเท่ากับประสิทธิภาพ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัย ทฤษฎีความรู้ ความเข้าใจ ทางด้านการบริหารการจัดการสมัยใหม่

จากความหมายเกี่ยวกับการบริหารที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้แสดงทัศนะเอาไว้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักเพื่อประกอบการศึกษาความหมายเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีประสิทธิภาพ โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑ ดังนี้

^{๑๐} สมจิตร พิงพรรษา, “การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบในการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาเครือข่ายคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี”, *วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต*, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๘.

^{๑๑} จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์, “การบริหารและการพัฒนาองค์กร”, *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการบริหารและพัฒนาองค์กร (หน่วยที่ ๒)*, (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๐), หน้า ๒๔๓.

ตารางที่ ๒.๑ ความหมายและแนวคิดหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผล

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (๒๕๔๒, หน้า ๕๐๔.)	กระบวนการซึ่งได้มาซึ่งผลผลิตหรือการบรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นไปตามแผนการคือมีความคุ้มค่าและลดความเสียหายในระหว่างขั้นตอนการผลิตน้อยที่สุดโดยมีการคำนึงถึงขั้นตอนต่าง ๆ
อรุณ รักธรรม, (๒๕๒๕, หน้า ๒๕๗.)	องค์การจะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ๔ ประการคือ (Integration) การปรับตัวขององค์การให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม (Adaptability) การปรับตัวของ องค์การให้สอดคล้อง (Social relevance) กับสังคมและผลผลิตขององค์การ (Productivity)
สุพจน์ ทรายแก้ว, (๒๕๔๕, หน้า ๑๓๗-๑๓๘.)	การทำกิจกรรม การดำเนินงานขององค์การสามารถสร้างผลงานได้สอดคล้องกับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าทั้งในส่วนของผลผลิตและผลลัพธ์เป็นกระบวนการเปรียบเทียบผลงานจริง
สมหวัง พิชยานูวัฒน์, (๒๕๔๑, หน้า๑๑๘.)	สภาวะที่องค์การสามารถเพิ่มผลผลิตขึ้นในขณะที่ปัจจัยการผลิตลดลงหรือผลผลิตคงที่
Amitai Etzioni, Modern Organizations, (1964,p.8.)	ความสามารถขององค์การในการที่จะสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน .[ออนไลน์], แหล่งที่มา : www. Management.co.th	การประเมินผลขององค์การกระทำได้ ๕ แนวทาง ๑. แนวทางการบรรลุเป้าหมายประสิทธิผลองค์การ คือระดับการบรรลุผลของเป้าหมายที่กำหนดไว้ ๒. แนวทางเชิงระบบการพิจารณาองค์การพิจารณาทั้งระบบประสิทธิผลองค์การ ๓. แนวทางกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเชิงกลยุทธ์มีผลต่อความอยู่รอดขององค์การ

ตารางที่ ๒.๑ (ต่อ) ความหมายและแนวคิดหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผล

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
	๔. แนวทางค่านิยมที่มีการแข่งขัน แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การจะมีลักษณะ เป็นอัตนัย ขึ้นอยู่กับค่านิยม ความชอบและความสนใจของผู้ประเมิน ๕. แนวทางบูรณาการ มีแนวคิดที่ตั้งอยู่บนหลักการและมโนทัศน์ที่ว่าประสิทธิผลขององค์การไม่ได้ขึ้นอยู่กับสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยเฉพาะแต่จะต้องผสมผสานกันระหว่างโครงสร้างขององค์การโดยรวม
สมจิตร พิงหรรษาพร, (๒๕๕๒, หน้า ๑๔.)	ความสามารถของสถานศึกษาในการบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การซึ่งประกอบด้วย ๔ ด้าน ๑) ประสิทธิภาพด้านการเงิน ๒) ประสิทธิภาพด้านผู้รับบริการ ๓) ประสิทธิภาพด้านกระบวนการภายใน ๔) ประสิทธิภาพด้านการเรียนรู้และพัฒนา
ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (๒๕๔๖ หน้า ๕๐๔.)	ผลสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้นทั้งระดับบุคคลและระดับองค์การ
สมใจ ลักษณะ (๒๕๕๒, หน้า ๕-๖.)	การประยุกต์ตามแนวความคิดของ Kaplan และ Norton ซึ่งประกอบด้วยมุมมอง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านผู้รับบริการ ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา
สมจิตร พิงหรรษา, (๒๕๕๒, หน้า ๑๘.)	พัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบได้อย่างดี และสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสถานศึกษาในอนาคต
จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์, (๒๕๓๐, หน้า ๒๔๓.)	ประสิทธิผลในองค์การอาจพิจารณาได้จากคุณภาพของผลผลิตหรือบริการพื้นฐานขององค์การหรือความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการขององค์การ

๒.๑.๒ ความหมายของประสิทธิผลองค์กร

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยาม และความหมายของประสิทธิผลองค์กรไว้ ดังนี้

ประสิทธิผลองค์กร หมายถึง สมรรถภาพขององค์กรในการที่จะอยู่รอดการปรับตัว การดำรงสภาพ และการเจริญเติบโตไม่ว่าองค์กรจะมีหน้าที่ใดจะตั้ง

องทำให้ลุล่วงไป^{๑๒} เป็นความสามารถในการปรับตัว เพื่อการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และความสามารถในการบูรณาการเพื่อประสานสัมพันธ์ของสมาชิกในองค์กรเพื่อรวมพลังให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการปฏิบัติการกิจขององค์กรโดยมีตัวบ่งชี้ที่วัดหลายด้าน ได้แก่ ความสามารถในการปรับปรุงองค์กร และความสามารถในการบูรณาการทรัพยากรที่มีอยู่^{๑๓}

สมรรถนะขององค์กรในการที่จะอยู่รอด ปรับตัว รักษาสภาพ และเจริญเติบโตไม่ว่าองค์กรนั้นจะมีหน้าที่อย่างไร การดำเนินงานก็จะดำเนินไปในทำนองเดียวกัน^{๑๔} ตามแนวคิดตั้งแต่ดั้งเดิมเป็นความพยายามที่จะเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้เกิดความชำนาญเฉพาะอย่าง (Segmentation) การปฏิบัติงานขององค์กรทำให้ขาดความร่วมมือร่วมใจตลอดจนไม่อาจริเริ่มสร้างสรรค์ และไม่อาจจัดการกับความเปลี่ยนแปลงใด ๆ ได้จึงเกิดแนวคิดที่ตรงกันข้ามกับแนวคิดดั้งเดิมคือแนวความคิดแบบผสมผสาน (Integration approach) ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงและการเสริมสร้างสิ่งใหม่ ๆ โดยมองภาพรวมว่ามีสิ่งใดเกี่ยวข้องในขอบเขตที่กว้างขวาง และเชื่อมโยงสิ่งที่เกี่ยวข้องนั้นเข้าด้วยกัน ลักษณะของแนวความคิดนี้จะไม่หลบเลี่ยงความขัดแย้งแต่จะมองสิ่งขัดแย้ง (Conflicts) เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องเผชิญและแก้ไขเพื่อนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น แนวทางนี้ จึงเป็นพลวัต (Dynamic) มีเป้าหมายอยู่ที่การพยายามทำงานให้สำเร็จด้วยดี^{๑๕} ความสามารถขององค์กรในการบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่าสมาชิกเกิดความพอใจ

^{๑๒} กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ, “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๖), หน้า ๓๑.

^{๑๓} บุญเรือง หมั่นทรัพย์, “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเอกชนคาทอลิก”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๘), หน้า ๔๒.

^{๑๔} รังษิยา อมาตยคง, “องค์ประกอบขององค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่ภูมิภาคตะวันตก”, **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต**, (กรุงเทพมหานคร : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย, ๒๕๔๔), หน้า ๒๗.

^{๑๕} วุฒิชัย จำนงค์, “การผสมผสานปฏิบัติการเพื่อผลิตภาพ”, **วารสารพัฒนบริหารศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน ,๒๕๓๐), หน้า ๒๕๕-๒๖๙.

ในงานและองค์การโดยส่วนรวมสามารถปรับตัว พัฒนาเพื่อดำรงอยู่ต่อไปได้^{๑๖} ความสามารถในการบรรลุเป้าหมายอันเป็นความมีประสิทธิภาพโดยทั่วไปแล้วการประเมินประสิทธิภาพอาจพิจารณาได้จากคุณภาพของผลิตผลหรือบริการพื้นฐานขององค์การหรือความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการขององค์การความพร้อมหรือความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานที่เฉพาะเจาะจงเมื่อถูกขอร้องให้ทำผลตอบแทนหรือผลกำไรที่ได้รับจากการผลิตสินค้าและบริการเป็นต้น ดังนั้น กิจกรรมขององค์การที่เป็นเครื่องตัดสินการปฏิบัติงานขององค์การว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่จึงประกอบไปด้วยกิจกรรมต่อไปนี้ คือ การได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน การใช้ปัจจัยนำเข้าอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับผลผลิตความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการขององค์การ การปฏิบัติงานด้านเทคนิควิชาการและด้านการบริหารอย่างมีเหตุผล การลงทุนในองค์การ การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กับพฤติกรรมในองค์การ การตอบสนองความต้องการความสนใจที่แตกต่างกันของบุคคลและของกลุ่ม^{๑๗}

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง สมรรถภาพขององค์การในการที่จะอยู่รอด การปรับตัว การดำรงสภาพ และการเจริญเติบโตไม่ว่าองค์การจะมีหน้าที่ใดจะต้องทำให้ลุล่วงไปเพื่อการเปลี่ยนแปลง พัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และความสามารถในการบูรณาการเพื่อประสานสัมพันธ์ของสมาชิกในองค์การ เพื่อรวมพลังให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสมรรถนะขององค์การในการที่จะอยู่รอด ปรับตัว รักษาสภาพ และเจริญเติบโตไม่ว่าองค์การนั้นจะมีหน้าที่อย่างไร การดำเนินงานก็จะสามารถดำเนินไปในทำนองเดียวกันในการบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่าสมาชิกเกิดความพอใจในงานและองค์การโดยส่วนรวมสามารถปรับตัวและพัฒนาเพื่อดำรงอยู่ต่อไปได้

จากความหมายเกี่ยวกับประสิทธิภาพขององค์การที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้แสดงทรรศนะเอาไว้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ ประมวลความหมายและแนวคิดหลัก เพื่อประกอบการศึกษาเกี่ยวกับหลักการบริหารนิยธรรม โดยมีความหมายและแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๒ ดังนี้

^{๑๖} มีฆวาท สุวรรณเรือง, “ประสิทธิภาพของการนำนโยบายป้องกันการทุจริตเลือกตั้งของโครงการ ท.ม.ก.ไปปฏิบัติ กรณีวิจัยปฏิบัติการเขตเลือกตั้ง ค. จังหวัดนครราชสีมา”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๕๒.

^{๑๗} จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์, “การบริหารและการพัฒนาองค์การ”, **เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการบริหารและพัฒนาองค์การ (หน่วยที่ ๒)**, (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๐), หน้า ๒๔๓.

ตารางที่ ๒.๒ ความหมายและแนวคิดหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพ
องค์การ

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ, (๒๕๔๖, หน้า ๓๑.)	องค์การที่จะอยู่รอดการปรับตัวการดำรงสภาพและการเจริญเติบโตไม่ว่าจะมีหน้าที่ใดจะต้องทำให้ลุล่วงไป
บุญเรือง หมั่นทรัพย์, (๒๕๔๘, หน้า ๔๒.)	การปฏิบัติการกิจขององค์การมีตัวบ่งชี้ที่ใช้วัดหลายด้าน ได้แก่ ความสามารถในการปรับปรุงองค์การ และความสามารถในการบูรณาการทรัพยากรที่มีอยู่
รังษิยา อมาตยคง, (๒๕๔๔, หน้า ๒๗.)	สมรรถนะขององค์การในการที่จะอยู่รอดปรับตัวรักษาสภาพและเจริญเติบโตนั้นองค์การจะต้องมีหน้าที่และการดำเนินงานก็จะดำเนินไปในทำนองเดียวกัน
วุฒิชัย จำนงค์, (๒๕๓๐, หน้า ๒๕๕-๒๖๙.)	การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจึงเป็นพลวัต (Dynamic) มีเป้าหมายอยู่ที่การพยายามทำงานให้สำเร็จด้วยดี
มัทวาท สุวรรณเรือง, (๒๕๓๖, หน้า ๕๒.)	ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่าสมาชิกเกิดความพอใจในงานและองค์การโดยรวม
จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์, (๒๕๓๐, หน้า ๒๔๓.)	การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กับพฤติกรรมในองค์การและการตอบสนองความต้องการและความสนใจที่แตกต่างกันของบุคคล

๒.๒ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหาร

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร พบว่านักวิชาการได้ให้ความหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๒.๑ ความหมายของการบริหาร

การบริหารเป็นกระบวนการในการใช้ศาสตร์และศิลป์โดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปดำเนินกิจกรรม ด้านการวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคคลเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุมกำกับดูแล เพื่อให้การบริหารนั้นเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ได้มีผู้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายทัศนะ ดังนี้

การบริหาร หมายถึงการบริหารจัดการ (Management Administration) การบริหารการพัฒนา (Development Administration) การบริหารการบริการ (Service Administration)

ล้วนแล้วเป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารภาครัฐที่ หน่วยงานของรัฐ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้ ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ อย่างมีกระบวนการบริหารงาน ที่ประกอบด้วย การคิด (Thinking) การวางแผนการ (Planning) ดำเนินงาน (Acting) และการ ประเมินผล (Evaluating) ที่มีจุดหมายปลายทาง คือการพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นรวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า และมั่นคงเพิ่มขึ้น^{๑๘} การบริหารจัดการ เป็นกระบวนการวางแผนการจัดการ การดำเนินงานและการควบคุมความสำเร็จตามเป้าหมาย^{๑๙} ซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่ว่า พุทธวิธีบริหารเมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเทศนาเป็นครั้งแรก แก่ปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสังฆรัตนะขึ้นเมื่อพระสังฆรัตนะเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นใน พระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์วิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการบริหารกิจการ คณะสงฆ์ทำให้ทราบถึงพุทธวิธีบริหารประกอบไปด้วยหน้าที่ (Function) ของนักบริหารมีอยู่ ๕ ประการตามคำย่อในภาษาอังกฤษว่า POSDC ดังนี้ P คือ Planning หมายถึงการวางแผน O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์กร S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร D คือ Directing หมายถึงการอำนวยความสะดวกและ C คือ Controlling หมายถึงการกำกับดูแล^{๒๐} ซึ่งสอดคล้องกันว่าการ กำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การสนับสนุน และการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติ สามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ^{๒๑} การขับเคลื่อนงานภายในองค์กรให้เดินไปข้างหน้า โดยอาศัยผู้อื่นการเป็นผู้นำ (Leadership) การแนะแนว (Guiding) การกระตุ้น (Motivative) ความเพียร ของผู้อื่นเพื่อเป้าหมายขององค์กรและยังรวมไปถึงการให้กำลังใจ (Inspiring) การสื่อสาร (Communicating) การวางแผน (Planning) และการจัดการ (Management)^{๒๒} และการบริหารจะ ดำเนินให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการ ดำเนินงาน^{๒๓} หรือกล่าวได้ว่าการบริหารหมายถึงการใช้ศาสตร์และศิลป์โดยนำเอาทรัพยากรบริหาร

^{๑๘} วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, **การบริหารจัดการและการบริหารพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๘), หน้า ๕.

^{๑๙} Wagner, J.A., & Hollmbeck, J.R. **Management of Organization Behavior**, (New Jersey : Prentice – Hall, 1995), p.74.

^{๒๐} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓-๕.

^{๒๑} มัลลิกา ตันสอน, **การจัดการยุคใหม่**, (กรุงเทพมหานคร : เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐.

^{๒๒} E.N. Chapman, **Supervisor Survival Kit**, (second edition, (California : Scirnce Research Associates Inc., 1995), p.3.

^{๒๓} สุธี สุทธิสมบุญ และ สมาน รังสียกฤษฎ์, **หลักการบริหารเบื้องต้น**, (กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๓๖), หน้า ๑๒.

มาประกอบเป็นกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้มองเห็นลักษณะของการบริหารได้ดังนี้ คือการบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์ การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นสำคัญการบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน การบริหารมีลักษณะการดำเนินการที่เป็นกระบวนการ การบริหารเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มคน การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล และของกลุ่มคนและการบริหารมีลักษณะเป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล^{๒๔} และเป็นศิลปะของการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งพร้อมด้วยกระบวนการวางแผน การจัดองค์การการเป็นผู้นำและการควบคุม^{๒๕} การออกแบบและการบำรุงรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมของผู้ร่วมงานกลุ่มบุคคลที่จะร่วมมือการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับข้อจำกัดพื้นฐานที่ต้องการพอขยายความได้ดังนี้^{๒๖}

๑. ผู้บริหารทำตัวเป็นผู้จัดการในการวางแผนการจัดการองค์การการบริหารงานบุคคลการควบคุมดูแล

๒. การจัดการทุกชนิดในองค์กร

๓. ผู้จัดการนั้นจะต้องบริหารทุกระดับชั้น

๔. ผู้จัดการทุกคนต้องมีจุดมุ่งหมายเดียวกันพยายามสร้างสิ่งต่าง ๆ ให้สูงกว่ามาตรฐาน

๕. การจัดการนั้นเกี่ยวข้องกับผลผลิตทำให้ได้ผลผลิตขึ้นมาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการทางสังคมของบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมกันทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยอันประกอบไปด้วยการวางแผนการจัดองค์การการสั่งการหรือการมอบหมายงาน การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหาร จะประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ที่แน่นอนทรัพยากรในการบริหาร มีความประสานระหว่างกันและกันทำให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ในการบริหารงาน

จากความหมายเกี่ยวกับการบริหารที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้แสดงทัศนะเอาไว้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักเพื่อประกอบการศึกษาความหมายเกี่ยวกับการบริหารโดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๓ ดังนี้

^{๒๔} สมพงษ์ เกษมสิน, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพบูลย์ สารานุกรม, ๒๕๑๔), หน้า ๓.

^{๒๕} Holt, D.H. **Management Principlrs**, (New Jersey : Neglewood Cliff : Prentice – Hall, 1993), p.3.

^{๒๖} Harold Koontz & Heinz Weihrich, Ninth Edition Management, (New York : McGrew Hillbook, 1991), p.4.

ตารางที่ ๒.๓ ความหมายหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหาร

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, (๒๕๔๘, หน้า ๕)	๑. เป็นแนวทางการบริหารภาครัฐ มีการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล ๒. เป้าหมาย คือการพัฒนาประเทศทำให้ประชาชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และประเทศชาติมีความเจริญ ก้าวหน้า
Wagner & Hollenbeck, (1995, p.74)	๑. เป็นกระบวนการวางแผนการจัดองค์การ ๒. การดำเนินงานหรือการทำงานทั้งหมด ๓. การควบคุมเพื่อความสำเร็จ ตามเป้าหมาย
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), (๒๕๔๙, หน้า ๓-๕)	๑. การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ๒. มีขั้นตอน คือ การวางแผน การแบ่งงานกันทำการ จัดวางคนให้เหมาะกับงาน และมีการสื่อสารในองค์กร ๓. มีการกำกับดูแลและการแก้ไขปัญหาในองค์กร
มัลลิกา ต้นสอน, (๒๕๔๔, หน้า ๑๐)	มีการกำหนดนโยบาย การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การสนับสนุน และการตรวจสอบ
E.N. Chapman, (1995, p.3)	การบริหารงานภายในองค์กรให้ก้าวเดินไปสู่ความสำเร็จ โดยการอาศัยผู้ร่วมงาน ซึ่งต้องประกอบด้วย การเป็นผู้นำ (Leadership) การแนะแนวทางต่าง ๆ (Guiding) และมีการกระตุ้น (Motivative) ความร่วมมือกันทำงาน เพื่อสู่เป้าหมายขององค์กรและยังรวมไปถึงการให้กำลังใจ (Inspiring) การสื่อสารการวางแผน (Planning) และการจัด (Management)
สุธี สุทธิสมบุรณ์ และ สมาน รังสียกฤษฎ์ , (๒๕๓๖, หน้า ๑๒)	การบริหารงานจะบรรลุวัตถุประสงค์ต้องอาศัยปัจจัย ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และการปฏิบัติงาน (Method)

ตารางที่ ๒.๓ (ต่อ) ความหมายหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหาร

สมพงษ์ เกษมสิน, (๒๕๑๔, หน้า ๓)	๑. เป็นกระบวนการบริหารทรัพยากร โดยใช้ความรู้ความสามารถ และวิธีการทำงานที่ดีมาใช้ ๒. ต้องอาศัยบุคลากรผู้ร่วมงานเป็นสำคัญ ๓. ทรัพยากร คือ ปัจจัยเป็นส่วนสำคัญพื้นฐาน ๔. การดำเนินเป็นไปอย่างเป็นระบบ ระเบียบ ๕. เป็นการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มคน ๖. ความร่วมมือร่วมใจของบุคคลและกลุ่มบุคคล ๗. เป็นการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล
Holt, (1993, p.3)	๑. เป็นศิลปะของการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ๒. เป็นกระบวนการวางแผนตามขั้นตอน ๓. การจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ๔. การเป็นผู้นำและการควบคุม
Harold Koontz & Heinz Weihrich, (1991, p.4)	การร่วมมือกันทำในสิ่งที่ตั้งใจไว้ให้ประสบผลสำเร็จซึ่งประกอบไปด้วยการบริหารบุคคลทุกระดับการดำเนินงานภายในองค์กร การทำงานต้องสูงกว่ามาตรฐานและต้องประสบผลสำเร็จในที่สุด

๒.๒.๒. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารที่นักวิชาการเสนอซึ่งหมายถึง การบริหารเป็นกระบวนการที่ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่าง ๆ การบริหารงานตามแนวคิดหลักการบริหารแบบวิธีวิทยาศาสตร์ และการบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันดังนี้

เฮนรี ฟาโยล์ (Henri Fayol) ได้เสนอทฤษฎีการบริหาร โดยมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร (Management Functions) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการ คือ^{๒๗}

^{๒๗} Henri Fayol, **Human Resourec Management**, (London : Thomson Learning, 2004), p. 110.

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

๒. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักรสิ่งของ และตัวคนอยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่าง ๆ ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้ผลสำเร็จด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะต้องเข้าใจคนงานของตนจะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงาน และองค์การที่มีอยู่รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดทั้งขึ้นและลง นอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การ และผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำอีกด้วยหากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคนใดหย่อนประสิทธิภาพ การไล่ออกเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำ

๔. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

๕. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่วางไว้แล้ว

แนวคิดทฤษฎีดังกล่าวนี้เชื่อมโยงสอดคล้องกับ ทฤษฎีการบริหารแบบหลักการ จัดระเบียบองค์การของ Luther Gulick & Urwick ที่เสนอไว้ว่า^{๒๘} เพื่อให้การบริหารงานในทุกหน่วยงานมีประสิทธิภาพจะต้องมีการแบ่งงานกันทำตามความเหมาะสม และความจำเป็นหรือความถนัดของคนงานโดยแบ่งหน่วยงานออกตามกระบวนการ และวัตถุประสงค์ลูกค้ำ และพื้นที่โดยทุกหน่วยงานจะต้องจัดรูปแบบองค์การเป็นรูปสามเหลี่ยมพีระมิดมีสายการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นกันมา ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี ชื่อว่า “POSDCORB” อันเป็นคำย่อของภาระหน้าที่ ที่สำคัญของนักบริหาร ๗ ประการ ได้แก่

๑. P-planning การวางแผน เป็นการวางแผนโครงการกิจกรรมซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. O-Organizing การจัดองค์การ เป็นการจัดองค์การเป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับงาน เช่น การแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรม กอง หรือแผนก

^{๒๘} ชาญชัย อาจิณสมภาร, ทฤษฎีการบริหารตามแนวคิดของปราชญ์ตะวันตก Theories of administration, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๕๑), หน้า ๔๓-๕๖.

โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพของงาน หรือจัดตามลักษณะเฉพาะของงาน (Specialization) นอกจากนี้อาจพิจารณาในแง่ของการควบคุม (Span of Control) หรือพิจารณาในแง่ของหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานหลัก (Line) และหน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) เป็นต้น

๓. S-Staffing การจัดหาบุคลากรมาปฏิบัติงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรนั่นเอง ทั้งนี้เพื่อให้ได้บุคลากรมาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้

๔. D-Directing การอำนวยการเป็นภารกิจในการใช้ศิลปะในการบริหารงานในด้าน ต่าง ๆ ภายในองค์กร เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) การจูงใจ (Motivation) และการตัดสินใจ (Decision making) เป็นต้น

๕. CO- Coordinating การประสานงานโดยเป็นการประสานงานให้ส่วนต่าง ๆ ของกระบวนการทำงานมีความต่อเนื่องกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และราบรื่น

๖. R-Reporting การรายงาน ซึ่งเป็นกระบวนการและเทคนิคของการรายงาน ผู้บังคับบัญชาตามชั้นได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงานโดยที่มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (Communication) ในองค์กรอยู่ด้วย

๗. B-Budgeting การงบประมาณเป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการวางแผนการทำบัญชีการควบคุมเกี่ยวกับเงิน

ทฤษฎีการบริหารแบบวิทยาศาสตร์โดยเทเลอร์ (Frederik.W.Taylor) บิดาแห่งการบริหารได้พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการคือ^{๒๙}

๑. ต้องมีการคิดค้น และกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่าง คือต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จจุล่งไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้ โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดยิ่ง และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่าง ๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมด

๒. ต้องมีการคัดเลือก การพัฒนาคนงาน โดยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับผลงานนอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูกวิธี ในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

^{๒๙} รงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๔๗-๔๘.

๓. ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงาน ควบคู่กับการพิจารณาคนงานนี้ คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีการทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานกฎวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น

๔. การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหาร และคนงานฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานงานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงานแต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นงานของคนอื่นเท่านั้น

จากหลักการดังกล่าวพบว่าล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ และมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ ๖ ประการซึ่งประกอบไปด้วย^{๓๐}

๑. หลักเรื่องเวลาถือว่าการวัดความสามารถในการผลิตโดยการจัดเวลาในการผลิตและการจัดตั้งเวลามาตรฐานสำหรับการผลิตทั้งหมดซึ่งการวัดผลผลิตของการทำงานนั้นถ้าจะวัดให้ถูกต้องควรใช้เวลาเป็นเครื่องตัดสินและควรมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของเวลาที่ใช้ในการทำงานแต่ละอย่างหรือแต่ละประเภทด้วย

๒. หลักการกำหนดหน่วยค่าจ้าง ค่าจ้างสำหรับบุคลากรนั้นต้องเหมาะสมกับผลงานและอัตราค่าจ้างนั้นพิจารณา โดยยึดหลักเกณฑ์ข้อ ๑ นอกจากนั้นผู้ปฏิบัติงานควรได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเองมากที่สุด

๓. หลักการแยกงานวางแผนออกจากงานปฏิบัติ คือ ฝ่ายบริหารควรทำหน้าที่ด้านการวางแผนและประสานงาน เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติงานทำงานได้อย่างคล่องตัวมีประสิทธิภาพไม่ควรให้ฝ่ายปฏิบัติงานหรือฝ่ายรับผิดชอบในการคิดและวางแผนงานในการทำงานฝ่ายบริหารควรวางแผนโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการเวลา และข้อมูลอื่น ๆ ตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๑ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องความสัมพันธ์การผลิต การปฏิบัติงานนั้นจะต้องสะดวกรวดเร็วขึ้นทันเหตุการณ์นอกจากนั้นการทำงานต้องมีระบบ และวิธีการที่เหมาะสม

๔. หลักการทำงานโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ถือว่าวิธีการของการทำงานควรจะถูกกำหนดโดยฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารควรจะเป็นผู้รับผิดชอบ (ไม่ใช่ฝ่ายปฏิบัติงาน) ในการจัดวิธีการทำงานแสวงหาวิธีและเทคนิคทางวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมและดีที่สุดมาใช้ และฝ่ายบริหารต้องฝึกอบรมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ อย่างเหมาะสมในการทำงานตามเทคนิคนั้น ๆ โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงสุด

๕. หลักการควบคุมงานโดยฝ่ายบริหารถือว่าฝ่ายบริหารควรได้รับการฝึกอบรมในด้านการบริหารซึ่งตั้งอยู่บนหลักการของวิทยาศาสตร์ และสามารถประยุกต์หลักวิทยาศาสตร์มาใช้ในการ

^{๓๐} ภารดี อนันต์นวิ, หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา, (ชลบุรี : บริษัทสำนักพิมพ์มนตรี จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๑๕.

จัดการ การควบคุมให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น และฝ่ายบริหารต้องเป็นฝ่ายควบคุมการทำงานของฝ่ายปฏิบัติงานด้วย

๖. หลักการจัดระเบียบการปฏิบัติงานมีการพิจารณานำหลักการบริหารแบบทหารมาใช้ ควรมีการจัดองค์การให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และทำงานอย่างประสานสัมพันธ์กันระหว่างแผนการต่าง ๆ ในองค์การนั้นโดยยึดถือความเคร่งครัดในระเบียบวินัยในการส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงาน

นอกจากหลักการดังกล่าวแล้วแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารยังมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ กล่าวคือการบริหารจัดการเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เพราะมีองค์ประกอบของความรู้ (Knowledge) มีหลักเกณฑ์ (Principle) และทฤษฎี (Theory) ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นศาสตร์ทางสังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยาสังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ ส่วนในทางปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่ความสามารถประสบการณ์ ทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะนำความรู้หลักการ ทฤษฎีไปปรับหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องศิลปะ ดังนั้น นักบริหารที่เก่งจะต้องมีศาสตร์และศิลปะ^{๓๑}

สรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีการบริหารเป็นพฤติกรรม และเป็นกระบวนการทางสังคม ที่ผู้บริหารใช้สำหรับตัดสินใจวิธีการต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตามหลักวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารขึ้นมา และเสนอแนะว่าผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นจุดกลางของปัญหา และความสำเร็จของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบนำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของกลุ่มมาคิดวิเคราะห์ และปรับปรุงหาทางออกให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่มให้ดีขึ้น และมากขึ้นเรื่อย ๆ จนเกิดกระบวนการบริหารคือ (Planning) หมายถึงการวางแผน (Organizing) หมายถึงการจัดองค์การ (Staffing) หมายถึงงานบุคลากร (Directing) หมายถึงการอำนวยการ (Controlling) หมายถึงการกำกับดูแล

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้แสดงทรรศนะเอาไว้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ ประมวลแนวคิดหลัก เพื่อประกอบการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารโดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๔ ดังนี้

^{๓๑} เด่น ชะเนตียัง, การบริหารงานบุคคล, (ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน, ๒๕๑๔).

ตาราง ๒.๔ แนวคิดหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
Henri Fayol, (2004, p. 110)	การวางแผน (Planning) หมายถึงการกำหนดแผนปฏิบัติงาน , การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง จัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ , การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่าง ๆ , การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงาน , การควบคุม (Controlling) หมายถึง การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย
ชาญชัย อาจิณสมาจาร, (๒๕๕๑,หน้า ๔๓-๔๖)	การบริหารแบบ “POSDCORB” ๗ ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดการบุคคลากรเข้าไปทำงาน การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และการจัดงบประมาณสำหรับการบริหาร
ธงชัย สันติวงษ์, (๒๕๔๓,หน้า ๔๗-๔๘)	การบริหารแบบวิทยาศาสตร์มี ๔ ประการ คือ กำหนดวิธีที่ดีที่สุด คัดเลือกและพัฒนาคนงาน พิจารณาวิธีการทำงานควบคุมการพิจารณาคน และประสานร่วมมือกันกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงาน
ภารดี อนันต์นาวิ, (๒๕๕๒,หน้า ๑๕)	การบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ ๖ ประการ คือหลักเรื่องของเวลา หลักการกำหนดหน่วยค่าจ้าง หลักการแยกงานวางแผนออกจากงานปฏิบัติ ฝ่ายบริหารเป็นผู้กำหนด และเป็นผู้รับผิดชอบ หลักการควบคุมงานโดยฝ่ายบริหาร และหลักการ จัดระเบียบปฏิบัติเป็นแบบทหาร
เด่น ชะเนติยัง, (๒๕๑๔,หน้า ๕๒)	แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์ และศิลปะ คือมีองค์ประกอบของความรู้ มีหลักเกณฑ์ และทฤษฎี ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์

๒.๓ หลักอภิธานิธรรม

หลักอภิธานิธรรม คือ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้ประมวลผลจากเอกสารปรากฏว่า มีผู้ให้ความหมาย และแนวความคิดเกี่ยวกับหลักอภิธานิธรรม ไว้ดังนี้

๒.๓.๑ หลักอภิธานิธรรมที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก

หลักอภิธานิธรรมที่ปรากฏในมหาปริณิพพานสูตร พระสูตรต้นปิฎก ที่ขนิณายมหาวรรค ไว้ว่าสมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่เขาคิชฌกูฏ เขตกรุงราชคฤห์ สมัยนั้น พระราชาแห่งแคว้นมคธ พระนามว่าอาชาตศัตรู เวเทหิบุตร มีพระประสงค์จะเสด็จไปปราบแคว้นวัชชีรับสั่งเรียก วัสสการพราหมณ์หาอำมาตย์แคว้นมคธมาตรัสว่า “มาเถิด พราหมณ์ท่านจงไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ และจงกราบทูลว่า เราจักพ้นลัมพกวัชชีผู้มีฤทธิ์มากอย่างนี้ มีอานุภาพมากอย่างนี้ให้พินาศย่อยยับ” พระผู้มีพระภาคทรงพยากรณ์แก่ท่านอย่างไร ท่านพึงจำคำพยากรณ์นั้นให้ดีแล้วมาบอกเราเพราะว่าพระตถาคตทั้งหลายย่อมไม่ตัดคำเท็จ เมื่อวัสสการพราหมณ์ไปยังเขาคิชฌกูฏเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับได้สนทนาปราศรัยพอเป็นที่บันเทิงใจพอเป็นที่ระลึกถึงใจ จึงนั่ง ณ ที่สมควรได้กราบทูล พระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า “ข้าแต่ท่านพระโคตมพระราชาแห่งแคว้นมคธพระนามว่า อาชาตศัตรู เวเทหิบุตร ขอกราบพระยุคลบาทของพระโคตมด้วยพระเศียรทูลถามว่าอาชาตศัตรู เวเทหิบุตร มีพระประสงค์จะเสด็จไปปราบแคว้นวัชชีมีรับสั่งอย่างนี้ว่า “เราจะโค่นลัมพกวัชชีผู้มีฤทธิ์มากอย่างนี้มีอานุภาพมากอย่างนี้ให้พินาศย่อยยับ” ได้อย่างไร

ราชอภิธานิธรรม^{๓๒}

สมัยนั้น ท่านพระอานนท์ยืนถวายงานพัดพระผู้มีพระภาคอยู่ ณ เบื้องพระปฤษฎางค์ พระผู้มีพระภาครับสั่งเรียกท่านพระอานนท์มาตรัสถามว่า

๑. “อานนท์ เธอได้ยินไหมว่า “พวกเจ้าวัชชีหมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ ประชุมกันมากครั้ง” ท่านพระอานนท์ทูลตอบว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินว่า” “พวกเจ้าวัชชีหมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ ประชุมกันมากครั้ง” พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า “อานนท์ พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลย ตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังหมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യประชุมกันมากครั้ง”

๒. “อานนท์ เธอได้ยินไหมว่า พวกเจ้าวัชชีพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พวกเจ้าวัชชีจะพึงทำ”

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินว่า” “พวกเจ้าวัชชีพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พวกเจ้าวัชชีจะพึงทำ” “อานนท์ พวกเจ้าวัชชีพึง

^{๓๒} ที.ปา. (ไทย) ๑๐/๑๓๑-๑๓๕/๗๘-๘๐.

หวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พวกเจ้าวัชชีจะพึงทำ”

๓.“อานนท์ เธอได้ยินไหมว่า” “พวกเจ้าวัชชีไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ไม่ล้มล้างสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่นตามวัชชีธรรมที่วางไว้เดิม”

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินว่า” “พวกเจ้าวัชชีไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่นตามวัชชีธรรมที่วางไว้เดิม” “อานนท์ พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลย ตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่นตามวัชชีธรรมที่วางไว้เดิม”

๔.“อานนท์ เธอได้ยินไหมว่า” “พวกเจ้าวัชชี สักการะ เคารพนับถือบูชาเจ้าวัชชีผู้มีพระชนมายุมากของชาววัชชี และสำคัญถ้อยคำของท่านเหล่านั้นว่าเป็นสิ่งควรรับฟัง”

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินว่า” “พวกเจ้าวัชชี สักการะ เคารพนับถือ บูชา เจ้าวัชชีผู้มีพระชนมายุมากของชาววัชชี และสำคัญถ้อยคำของท่านเหล่านั้นว่าเป็นสิ่งควรรับฟัง” “อานนท์ พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังสักการะเคารพนับถือ บูชาเจ้าวัชชีผู้มีพระชนมายุมากของชาววัชชี และสำคัญถ้อยคำของท่านเหล่านั้นว่าเป็นสิ่งควรรับฟัง”

๕.“อานนท์ เธอได้ยินไหมว่า พวกเจ้าวัชชีไม่ฉุดคร่าขึ้นใจกุลสตรีหรือกุลกุมารีให้อยู่ร่วมด้วย”

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินว่า” “พวกเจ้าวัชชีไม่ฉุดคร่าขึ้นใจกุลสตรีหรือกุลกุมารีให้อยู่ร่วมด้วย” “อานนท์ พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังไม่ฉุดคร่าขึ้นใจกุลสตรี หรือกุลกุมารีให้อยู่ร่วมด้วย”

๖.“อานนท์ เธอได้ยินไหมว่า พวกเจ้าวัชชีสักการะเคารพนับถือบูชาเจดีย์ในแคว้นวัชชีของชาววัชชีทั้งในเมืองและนอกเมือง และไม่ละเลยการบูชาอันชอบธรรมที่เคยให้เคยกระทำต่อเจดีย์เหล่านั้นให้เสื่อมสูญไป”

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินว่า” “พวกเจ้าวัชชีสักการะเคารพนับถือบูชาเจดีย์ในแคว้นวัชชีของชาววัชชีทั้งในเมืองและนอกเมือง และไม่ละเลยการบูชาอันชอบธรรมที่เคยให้เคยกระทำต่อเจดีย์เหล่านั้นให้เสื่อมสูญไป” “อานนท์ พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังสักการะเคารพนับถือบูชาเจดีย์ในแคว้นวัชชีของชาววัชชีทั้งในเมืองและนอกเมือง และไม่ละเลยการบูชาอันชอบธรรมที่เคยให้เคยกระทำต่อเจดีย์เหล่านั้นให้เสื่อมสูญไป”

๗. “อานนท์ เธอได้ยินไหมว่า พวกเจ้าวัชชีจัดการรักษาคุ่มครองป้องกันพระอรหันต์ทั้งหลายโดยชอบธรรมด้วยตั้งใจว่าทำอะไร พระอรหันต์ที่ยังไม่มาพึ่งมาสู่แวนแคว้นของเราท่านที่มาแล้วพึงอยู่อย่างผาสุกในแวนแคว้น”

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินว่า” “พวกเจ้าวัชชีจัดการรักษาคุ่มครองป้องกันพระอรหันต์ทั้งหลายโดยชอบธรรมด้วยตั้งใจว่าทำอะไร พระอรหันต์ที่ยังไม่มาพึ่งมาสู่แวนแคว้นของเรา ท่านที่มาแล้วพึงอยู่อย่างผาสุกในแวนแคว้น อานนท์ พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังจัดการรักษาคุ่มครองป้องกันพระอรหันต์ทั้งหลายโดยชอบธรรมด้วยตั้งใจว่าทำอะไร พระอรหันต์ที่ยังไม่มาพึ่งมาสู่แวนแคว้นของเราท่านที่มาแล้วพึงอยู่อย่างผาสุกในแวนแคว้น”

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งกับวัสสการพราหมณ์มหาอำมาตย์แคว้นมคธว่า “พราหมณ์สมัยหนึ่งเราอยู่ที่สารันทพเจดีย์ เขตกรุงเวสาลี ได้แสดงอภิธานียธรรม ๗ ประการนี้แก่พวกเจ้าวัชชี พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังมีอภิธานียธรรมทั้ง ๗ ประการนี้อยู่และใส่ใจอภิธานียธรรมทั้ง ๗ ประการนี้อยู่” เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้ วัสสการพราหมณ์มหาอำมาตย์แคว้นมคธได้กราบทูล ดังนี้ว่า

“ข้าแต่ท่านพระโคตม พวกเจ้าวัชชีมีอภิธานียธรรมแม้เพียงข้อเดียวก็พึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลย ไม่จำต้องกล่าวว่ามีครบทั้ง ๗ ประการ”

“ข้าแต่ท่านพระโคตมพระราชาแห่งแคว้นมคธพระนามว่า อชาตศัตรู เวเทหิบุตร ไม่ควรทำสงครามกับพวกเจ้าวัชชี นอกจากจะใช้วิธีปรองดองทางการทูต หรือไม่ก็ทำให้แตกสามัคคีกัน ข้าแต่ท่านพระโคตม ถ้าอย่างนั้น บัดนี้ข้าพระองค์ขอทูลลากลับเพราะมีกิจมากมีหน้าที่ ที่จะต้องทำอีกมากพระพุทธเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “พราหมณ์ ขอท่านจงกำหนดเวลาที่สมควร ณ บัดนี้ เถิด” จากนั้น วัสสการพราหมณ์มหาอำมาตย์แคว้นมคธมีใจยินดีขึ้นชมพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคแล้ว ลุกจากที่นั่งจากไป

สาระสำคัญในพระไตรปิฎกมีความสอดคล้องกันกับข้ออธิบายของ พระมหาคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) เพื่อให้เกิดความเข้าใจโดยง่ายในเนื้อหาของหลักอภิธานียธรรม ท่านได้กล่าวถึงคุณธรรมที่นักบริหารพึงมี คืออภิธานียธรรม ๗ ประการ ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว สำหรับหมู่ชนหรือบริหารบ้านเมือง ดังต่อไปนี้

๑. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์

๒. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำข้อนี้ แปลอีกอย่างหนึ่งว่าพร้อมเพรียงกันลุกขึ้นป้องกันบ้านเมือง พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลาย

๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักเดิม) ถือปฏิบัติมั่นตามวัชชีธรรม (หลักการ) ตามที่วางไว้เดิม

๔. ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้นเห็นถ้อยคำของท่านว่า เป็นสิ่งอันควรรับฟัง

๕. บรรดากุลสตรีกุลกุมารทั้งหลายให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหง หรืออดคร่ำขึ้นใจ

๖. เคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่าง ๆ) ของวัชชี (ประจำชาติ) ทั้งหลายทั้งภายใน และภายนอก ไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยทำให้แก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป

๗. จัดให้ความอารักขาคุ้มครองป้องกันอันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (ในที่นี้ กินความกว้าง หมายถึงบรรพชิตผู้ดำรงธรรมเป็นหลักใจของประชาชนทั่วไป) ตั้งใจว่าขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังมีได้มา พึงมาสู่แคว้นแคว้นที่มาแล้วพึงอยู่ในแคว้นแคว้นโดยผาสุก

อุปทานิยธรรม ๗ ประการนี้ พระพุทธเจ้าตรัสแสดงแก่เจ้าวัชชีทั้งหลายผู้ปกครองรับ ด้วยระบอบสามัคคีธรรม ซึ่งรัฐคู่อริยอมรับว่าเมื่อชาววัชชียังปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ จะเอาชนะด้วยการรบไม่ได้ นอกจากจะทำการเกลี้ยกล่อมหรือแยกให้แตกสามัคคี^{๓๓}

หลักปาฏิหาริยนียธรรมนี้ยังมีความสอดคล้องกับนักคิดอีกท่านที่อธิบายไว้ว่า การปกครองในสมัยพุทธกาลมีระบอบการปกครองอยู่ ๒ ระบอบ คือระบอบราชาธิปไตย หรือสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) ที่กษัตริย์มีอำนาจสิทธิขาดแต่ผู้เดียว กับระบอบสามัคคีธรรม ซึ่งมีพลเมืองชั้นสูงที่มีอำนาจ ตำแหน่งและเงินเดือนเลือกตั้งบุคคลในชนชั้นสูงด้วยกันให้เป็นประธานที่ประชุมหรือเป็นพระราชาที่มีอำนาจจำกัด ต้องขึ้นอยู่กับสภาพชนชั้นสูง เช่น การปกครองของแคว้นสักกะที่มีพระเจ้าสุทโธทนะ พระบิดาเป็นกษัตริย์ เพราะได้รับเลือกจากพวกราชวงศ์ศากยะด้วยกันให้เป็นพระราชาโดยมีสภาชื่อยศกษัตริย์เป็นผู้ร่วมใช้อำนาจปกครองด้วยการปกครองระบอบสามัคคีธรรมนี้มีลักษณะบางประการคล้ายคลึงกับระบอบประชาธิปไตย คือมีการเลือกตั้งผู้ปกครอง และมีประชุมสภาที่มีระเบียบปฏิบัติหลายประการคล้ายคลึงกับการประชุมรัฐสภาในสมัยปัจจุบัน คือหลักธรรมที่ชื่อว่า อุปทานิยธรรม (ธรรมที่ทำให้เจริญโดยส่วนเดียวคือไม่มีความเสื่อม) แคว้นวัชชีของเรา กษัตริย์ลิจฉวีก็ปกครองด้วยระบอบสามัคคีธรรมแล้วประสบความสำเร็จรุ่งเรืองมั่งคั่งและเข้มแข็งแม้แต่ พระเจ้าอชาตศัตรูกษัตริย์แบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แห่งกรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ “อภิมหาอำนาจแห่งชมพูทวีป” ในเวลานั้น ยังมีกล้ายกกองทัพไปในตอนแรกต้องส่งไส้ศึกคือวัสสการพราหมณ์ ไปยุยงให้

^{๓๓} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่บริษัท เอส.อาร์. พรินต์ติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๒๑๑-๒๑๒.

แตกความสามัคคี และมีได้ตั้งมั่นอยู่ในปรีหานิยธรรมเสียก่อนจึงสามารถกริธาพลไปตีแคว้นวัชชีได้
หลักอปริหานิยธรรม มี ๗ ประการ ดังนี้^{๓๔}

๑. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์
๒. พร้อมเพื่อกันประชุม เลิกประชุมและทำกิจที่ควรทำ
๓. ไม่บัญญัติหรือเลิกล้มข้อบัญญัติตามอำเภอใจ
๔. เคารพให้เกียรติและรับฟังความเห็นของผู้ใหญ่
๕. ให้เกียรติ คู่ครองสตรีและเด็ก
๖. เคารพสักการะบูชาปูชนียสถาน
๗. ให้ความอารักขาแก่พระอรหันต์ สมณพราหมณ์และผู้ทรงวิชาคุณ

หลักอปริหานิยธรรม ๗ นี้สามารถนำมาใช้ในการประชุมทั่วไปแม้แต่การประชุมของข้าราชการของกษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และแม้แต่ในการประชุมรัฐสภาในระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันก็น่าจะนำมาใช้ได้ เช่นนี้แล้วการขาดประชุมจนไม่ครบองค์ประชุม และความวุ่นวายอื่น ๆ ในที่ประชุมรัฐสภา เช่นการไม่เคารพเชื่อฟังประธานในที่ประชุมก็คงลดลงได้บ้าง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงยอมรับระบอบการปกครองทั้งสองแบบที่มีอยู่ในชมพูทวีป ดังกล่าวแล้วพระองค์ไม่ได้สนับสนุนหรือแสดงความเห็นว่าระบอบการปกครองแบบใดดีกว่ากัน เพราะทรงเห็นว่าระบอบการปกครองใดก็ไม่สำคัญ สิ่งสำคัญอยู่ที่ผู้ปกครองต้องเป็นคนดีมีศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรมปกครองโดยธรรม ถ้าเป็นพระราชาก็เป็นธรรมราชาใช้อำนาจแบบ ธรรมาธิปไตย การที่พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงแสดงการโต้แย้งคัดค้านระบอบการปกครองที่เป็นอยู่นั้นน่าจะเป็นผลดีต่อการเผยแผ่พระธรรมของพระองค์ทำให้พระพุทธศาสนาสามารถเผยแผ่เจริญรุ่งเรือง และประดิษฐานอยู่ได้ในแคว้นที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย และระบอบสามัคคีธรรม

สรุปได้ว่า หลักอปริหานิยธรรม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในทุกภาคส่วนของสังคมไทย เพราะพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญต่อการเมืองการปกครองที่จะทำให้มวลมนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักการความคิด และเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติทั้งผู้ปกครองรัฐและประชาชนในรัฐ รวมทั้งการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปทั่วโลก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์สันติภาพให้เกิดขึ้นแก่โลกได้อย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมหลักอปริหานิยธรรม เพื่อนำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์กระบวนการนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารงานในทุกภาคส่วน

^{๓๔} สโรช สันตะพันธุ์, พระพุทธศาสนากับหลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.pub-law.net/ [๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐].

จากความหมายเกี่ยวกับหลักอุปทานิยธรรมที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้แสดงทรรศนะเอาไว้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ ประมวลความหมายและแนวคิดหลัก เพื่อประกอบการศึกษาเกี่ยวกับหลักอุปทานิยธรรม โดยมีความหมายและแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๕ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๕ ความหมายและแนวคิดหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับหลักอุปทานิยธรรม

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค, (๒๕๓๙, หน้า ๗๘-๘๐)	๑. หลักการปกครองระบอบสามัคคีธรรมสมัย พุทธกาล ๒. พระพุทธเจ้าทรงตรัสสั่งสอนแก่เจ้าวัชชีทั้งหลาย ๓. ยับยั้งไม่ให้เกิดสงครามระหว่างแคว้นมคธกับแคว้น วัชชี
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (๒๕๕๑, หน้า ๒๑๑-๒๑๒)	๑. เป็นหลักคุณธรรมที่นักบริหารพึงมี ๒. ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อมมีแต่ความ เจริญอย่างเดียว ๓. เป็นธรรมสำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง ๔. ผู้บริหารบ้านเมืองเมื่อปฏิบัติตามหลักธรรมนี้จะ เอาชนะด้วยการรบไม่ได้นอกจากจะใช้การยุบแยกให้ แตกความสามัคคีเท่านั้น
สโรช สันตะพันธุ์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.pub-law.net/	๑. สมัยพุทธกาลมีการปกครองอยู่ ๒ ระบอบ คือ ระบอบราชาธิปไตยหรือสมบูรณาญาสิทธิราช และ สามัคคีธรรมมีลักษณะคล้ายคลึงกับระบอบ ประชาธิปไตยนำมาใช้ในการประชุมรัฐสภาได้ ๒. ระบอบสามัคคีธรรมจะเอาชนะด้วยการใช้กำลัง ไม่ได้นอกจากยุบยั้งให้แตกความสามัคคี ๓. พระพุทธเจ้าให้ความสำคัญกับผู้ปกครองที่มี คุณธรรมจริยธรรมมากกว่าระบอบการปกครอง

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล

แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาลซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าเทศบาลมีผู้ให้ความหมายโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๔.๑ ความหมายของเทศบาล

ความหมายเกี่ยวกับเทศบาล ผู้วิจัยได้ประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าเทศบาลมีผู้ให้ความหมายโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

เทศบาล หมายถึง เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งเป็นราชการที่จัดอยู่ในระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเกิดจากการกระจายอำนาจทางการปกครองส่วนกลางให้ประชาชนมีส่วนร่วมปกครองท้องถิ่นกันเอง เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดแบบเต็มรูปแบบที่สมบูรณ์มากที่สุดมีระดับความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เป็นการจำลองรูปแบบการปกครองของประเทศ ระบบรัฐสภาเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นที่รู้จักของคนทั่วไปเทศบาลจะตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีความเจริญมีประชากรมากโดยทั่วไปเทศบาลเมืองจะเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด^{๓๕} มีความสอดคล้องกับการอธิบายเพิ่มเติมที่ว่าเทศบาลเป็นหน่วยงานปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ถือเป็นหลักการปกครองตนเอง (Local Self Government) เป็นการจัดองค์การทางการเมืองขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับประชาชนในท้องถิ่นหรือในเขตเทศบาลนั้น ๆ โดยเทศบาลจะต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีความเป็นอิสระพอสมควรในการบริหารกิจการของเทศบาล และจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในเทศบาลนั้น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลด้วยซึ่งโดยทั่วไปจะใช้วิธีการให้ประชาชนเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและผู้บริหารเทศบาล^{๓๖} และสอดคล้องกับความหมายที่ว่าเทศบาลเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของไทยตามหลักการกระจายอำนาจ กล่าวคือ ราชการบริหารส่วนกลางกระจายอำนาจไปให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอิสระที่จะดำเนินการปกครองตนเองภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดเป็นการปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย ระบบรัฐสภา เพราะเป็นการจำลองรูปแบบการปกครองต่างประเทศมาใช้ในท้องถิ่นปัจจุบัน^{๓๗} นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ ได้กำหนดให้เทศบาลในประเทศไทยมีทั้ง ๓ ประเภท อันได้แก่เทศบาลนคร เทศบาลเมืองเทศบาล

^{๓๕} เฉลิม แก้วแกมเสือ, “อาคารสำนักงานเทศบาลนครนครศรีอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์รัฐตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖.

^{๓๖} จินตนา คงเหมือนเพชร, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการของเทศบาลเมืองปัตตานี”, **วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๓.

^{๓๗} วิรัช ธีรพันธุ์, **กรรมการทำอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.royin.go.th [๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๐].

ตำบล ซึ่งเทศบาลแต่ละประเภทก็มีลักษณะ และองค์ประกอบที่แตกต่างกันออกไป ดังมีรายละเอียดดังนี้^{๓๘}

เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่น ชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไปทั้งมีรายได้พอสมควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลการจัดตั้งเทศบาลนครจะกระทำได้โดยการประกาศกระทรวงมหาดไทยโดยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร

เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของศาลากลาง หรือท้องถิ่นชุมชนที่มีลักษณะตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอสมควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลเมืองการจัดตั้งเทศบาลเมือง จะกระทำได้โดยการประกาศกระทรวงมหาดไทยโดยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นที่มีการประกาศกระทรวงมหาดไทยโดยยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล (เทศบาลตำบลไม่ได้กำหนดจำนวนราษฎรในพื้นที่ไว้อย่างชัดเจนเหมือนกับเทศบาลนคร และเทศบาลเมือง)

ดังนั้น เทศบาล จึงนับได้ว่าเป็นหน่วยการปกครองในระดับท้องถิ่นที่เก่าแก่คุ้นเคยและเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกครั้งยังเป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองท้องถิ่นที่กระจายอำนาจเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับ เช่น ฉบับปี ๒๕๔๐ และฉบับปี ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นของตนเองอันเป็นการพัฒนาพื้นฐานของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย^{๓๙}

สรุปได้ว่าเทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญ โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรของท้องถิ่นที่มีความสำคัญ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการปกครองตนเอง ทำให้ประชาชนเกิดความรักสามัคคี ช่วยทำนุบำรุงท้องถิ่นให้มีความสงบสุขเป็นระเบียบ สวยงามถูกสุขลักษณะ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข และมีบทบาทหน้าที่สำคัญยิ่งต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในระดับท้องถิ่น และเป็นการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้เจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านโลกาภิวัตน์ไปอย่างรวดเร็ว

^{๓๘} มาร์ต วันทนาการ, “พัฒนาการและรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทย”, (สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย, ๒๕๔๗), หน้า ๒๓-๒๔.

^{๓๙} สุนันทา กาหยี, “การเปรียบเทียบความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างเทศบาลตำบลห้วยยอดกับเทศบาลตำบลนาหวางใน อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๓), บทนำ.

จากความหมายเกี่ยวกับเทศบาลที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้แสดงทรรศนะเอาไว้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลความหมายและแนวคิดหลักเพื่อประกอบการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของเทศบาลโดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๖

ตารางที่ ๒.๖ ความหมายที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาความหมายเกี่ยวกับเทศบาล

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
เฉลิมพล แก้วแกมเสือ, (๒๕๔๘, หน้า ๑๖)	๑. เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ๒. อยู่ในระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ๓. กระจายอำนาจทางการปกครองจากส่วนกลาง ๔. เป็นประชาธิปไตย ๕. เป็นการจำลองรูปแบบการปกครองของประเทศ ๖. ตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีความเจริญมีประชากรมาก
จินตนา คงเหมือนเพชร, (๒๕๔๑, หน้า ๑๓)	๑. หน่วยปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเป็นนิติบุคคล ๒. มีอิสระพอสมควรในการบริหารกิจการเทศบาล ๓. ประชาชนมีส่วนร่วมโดยเลือกตัวแทนเข้าทำงาน
นายวิรัช ธีรพันธุ์เมธี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.royin.go.th	๑. ประชาชนในท้องถิ่นมีอิสระการปกครองตนเองภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ๒. เป็นพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย ๓. จำลองรูปแบบการปกครองมาจากต่างประเทศ
มารุต วันทนากร, (๒๕๔๗, หน้า ๒๓-๒๔)	ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ กำหนดให้รัฐบาลมี ๓ ประเภท ได้แก่เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล
สุนันทา กาหยี, (๒๕๕๓, บทนำ)	๑. เป็นการปกครองในระดับท้องถิ่นที่เก่าแก่คนเคย ๒. เป็นรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย ๓. รูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่กระจายอำนาจ ๔. บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ ๕. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นของตนเองเพื่อพัฒนาพื้นฐานระบอบประชาธิปไตย ๖. แบ่งเป็นเทศบาลนคร เมือง และเทศบาลตำบล

๒.๔.๒ แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเทศบาลที่นักวิชาการเสนอซึ่งมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ดังนี้

แนวคิดเรื่องการจัดตั้งเทศบาลเริ่มปรากฏตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ ในรูปของธรรมนูญลักษณะการปกครองนคราภิบาล พ.ศ.๒๔๖๑ โดยใช้กับเมืองจำลอง คือ “ดุสิตธานี” ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๗๖ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายการปกครองท้องถิ่นฉบับแรกโดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ๒ ประการคือประการแรกประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะและประการที่สองเป็นสถาบันการปกครองระบอบประชาธิปไตย^{๔๐} เป็นแนวคิดที่สอดคล้องต่อเนื่องกับแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงพระราชทานสัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ The New York Time ฉบับวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ.๒๔๗๔ ความตอนหนึ่งว่าข้าพเจ้าเห็นว่าสิทธิการเลือกตั้งของประชาชนควรจะมีต้นที่การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ข้าพเจ้าเชื่อว่าประชาชนควรมีสิทธิมีเสียงในกิจการของท้องถิ่นเรากำลังพยายามให้การศึกษาแก่เขา ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการผิดพลาดถ้าเราจะมี การปกครองระบอบรัฐสภาก่อนที่จะประชาชนจะมีโอกาสเรียนรู้ก่อน และมีประสบการณ์อย่างดีเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งในกิจการปกครองท้องถิ่น^{๔๑}

สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.๒๔๗๕ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีความคิดว่าประเทศไทย ควรได้มีการกระจายอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเองเช่นเดียวกับในประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งมีระบบการปกครองท้องถิ่นแบบ Municipality ซึ่งหมายถึงการให้ประชาชนเลือกบุคคลหรือคณะบุคคลขึ้นมาบริหารกิจการของประชาชนในท้องถิ่นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นขั้นพื้นฐาน และสาธารณูปโภคต่าง ๆ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๗๐ จึงได้ตั้งคณะทำงานขึ้นศึกษาความเหมาะสมของการ ใช้ระบบการปกครองรูปแบบ Municipality หรือประชาธิปไตยคณะทำงานชุดนี้ได้เดินทางไปศึกษาดูงานในประเทศที่มีการจัดการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบนี้ในประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เช่น สิงคโปร์ ขาว ฮองกง และฟิลิปปินส์^{๔๒} และมีสาระสำคัญของการปกครองรูปแบบเทศบาลไว้ ดังนี้ ตามพระราชบัญญัติเทศบาลพุทธศักราช ๒๔๙๖ ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๑๑ พุทธศักราช ๒๕๔๓ กำหนดให้ท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาลก็ให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้นขึ้นเป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร และให้

^{๔๐} สนิท จรอนันต์, ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายศึกษา, พิมพ์ที่บริษัทสุชมและบุตรจำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๒๙.

^{๔๑} รศ.ดร.ปธาน สุวรรณมงคล, สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๘), หน้า ๓๐๑.

^{๔๒} วิชุกร นาคธน, การเมืองการปกครอง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.human.aru.ac.th/ [๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๐].

เทศบาลเป็นทบวงการเมืองมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ^{๔๓} และกฎหมายอื่น ๆ (มาตรา ๗)^{๔๓} และการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเปิดให้มีการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปบริหารงานท้องถิ่นตัวเอง เพื่อเลือกสมาชิกเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามจำนวนดังนี้

๑. สภาเทศบาลตำบลประกอบด้วยสมาชิก จำนวน ๑๒ คน
๒. สภาเทศบาลเมืองประกอบด้วยสมาชิก จำนวน ๑๘ คน
๓. สภาเทศบาลนครประกอบด้วยสมาชิก จำนวน ๒๔ คน

นายกเทศมนตรี มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น นายกเทศมนตรีดำรงตำแหน่งนับตั้งแต่วันเลือกตั้งและมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปีนับแต่วันเลือกตั้งแต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระไม่ได้ในกรณีที่นายกเทศมนตรีดำรงตำแหน่งไม่ครบระยะเวลา ๔ ปีก็ให้ถือว่าเป็น ๑ วาระ และเมื่อได้ดำรงตำแหน่ง ๒ วาระติดต่อกันแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลา ๔ ปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง นายกเทศมนตรีแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาลตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายได้ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ถือว่าเป็น ๑ วาระ และเมื่อได้ดำรงตำแหน่ง ๒ วาระติดต่อกันแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลา ๔ ปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาลตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายได้ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑. เทศบาลตำบลให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ ไม่เกิน ๒ คน
๒. เทศบาลเมืองให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ ไม่เกิน ๓ คน
๓. เทศบาลนครให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ ไม่เกิน ๔ คน

นายกเทศมนตรีแต่งตั้งที่ปรึกษานายกเทศมนตรีและเลขานุการ นายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาลได้ โดยในกรณีของเทศบาลตำบลให้แต่งตั้งได้รวมกันไม่เกิน ๒ คน เทศบาลเมืองให้แต่งตั้งรวมกันไม่เกิน ๓ คน และเทศบาลนครให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกิน ๕ คน

โดยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับเทศบาลนั้นเริ่มต้นขึ้นก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.๒๔๗๕ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีความคิดว่าประเทศไทยควรได้มีการกระจายอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนจะมีการปกครองระบอบรัฐสภา

^{๔๓} ทองอาน พาไทสง, **ประมวลกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติงานของท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร : วี.เจ.พรังดิง, ๒๕๔๙), หน้า ๑๓๐-๑๔๒.

จากแนวคิดเกี่ยวกับเทศบาลที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้แสดงทรรศนะเอาไว้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักเพื่อประกอบการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเทศบาลโดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๗

ตารางที่ ๒.๗ แนวคิดที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
สนิท จรอนันต์, (๒๕๔๓, หน้า ๒๙)	๑. แนวคิดการจัดตั้งเทศบาล เริ่มตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ โดยจำลองใช้กับเมืองดุสิตธานี ๒. ตามพรบ พ.ศ. ๒๔๗๖ จุดมุ่งหมายที่สำคัญ ๒ ประการ คือประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะ และเป็นสถาบันการสอนการปกครองระบอบประชาธิปไตย
ปธาน สุวรรณมงคล, (๒๕๔๘, หน้า ๓๐๑)	๑. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงพระราชทานสัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ The New York Time ฉบับวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๔ ๒. สิทธิการเลือกตั้งของประชาชนควรเริ่มต้นที่การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ๓. ประชาชนควรมีโอกาสเรียนรู้ก่อนที่จะมีการปกครองระบอบรัฐสภา
วิชชุกร นาค, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.human.aru.ac.th/	๑. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงมีความคิดว่าประเทศไทยควรได้รับการกระจายอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเองเช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ๒. วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๐ ได้ตั้งคณะทำงานขึ้นศึกษาความเหมาะสมของการใช้ระบบการปกครองรูปแบบ municipality หรือประชาธิปไตย ๓. คณะทำงานเดินทางไปศึกษาดูงานที่สิงคโปร์ ฮ่องกง และฟิลิปปินส์

ตารางที่ ๒.๗ (ต่อ) แนวคิดที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
ทองอาน พานไทสง, (๒๕๔๙, หน้า ๑๓๐-๑๔๒)	พระราชบัญญัติเทศบาลพุทธศักราช ๒๔๙๖ ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๑๑ พุทธศักราช ๒๕๔๓ กำหนดให้ท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาลก็ให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้นขึ้นเป็นเทศบาลตำบลเทศบาลเมืองเทศบาลนคร และให้เทศบาลเป็นทบวงการเมืองมีอำนาจหน้าที่ตามพรบนี้และกฎหมายอื่น ๆ (มาตรา ๗)
โกวิทย์ พวงงาม, (๒๕๔๗, หน้า ๒๓-๒๔)	๑. ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปบริหารงานและเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ๒. สภาเทศบาลตำบลมีสมาชิกได้จำนวน ๑๒ คนเทศบาลเมือง ๑๘ คนและเทศบาลนคร ๒๔ คน ๓. ประชาชนเลือกตั้งนายกเทศมนตรีได้โดยตรง ดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปีติดต่อกันไม่เกิน ๒ วาระ ๔. นายกเทศมนตรีแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีที่มีใช้สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ช่วยบริหารราชการเทศบาลตำบลแต่งตั้งรองนายกได้ไม่เกิน ๒ คนเทศบาลเมือง ๓ คนและเทศบาลนคร ๔ คน

๒.๕ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

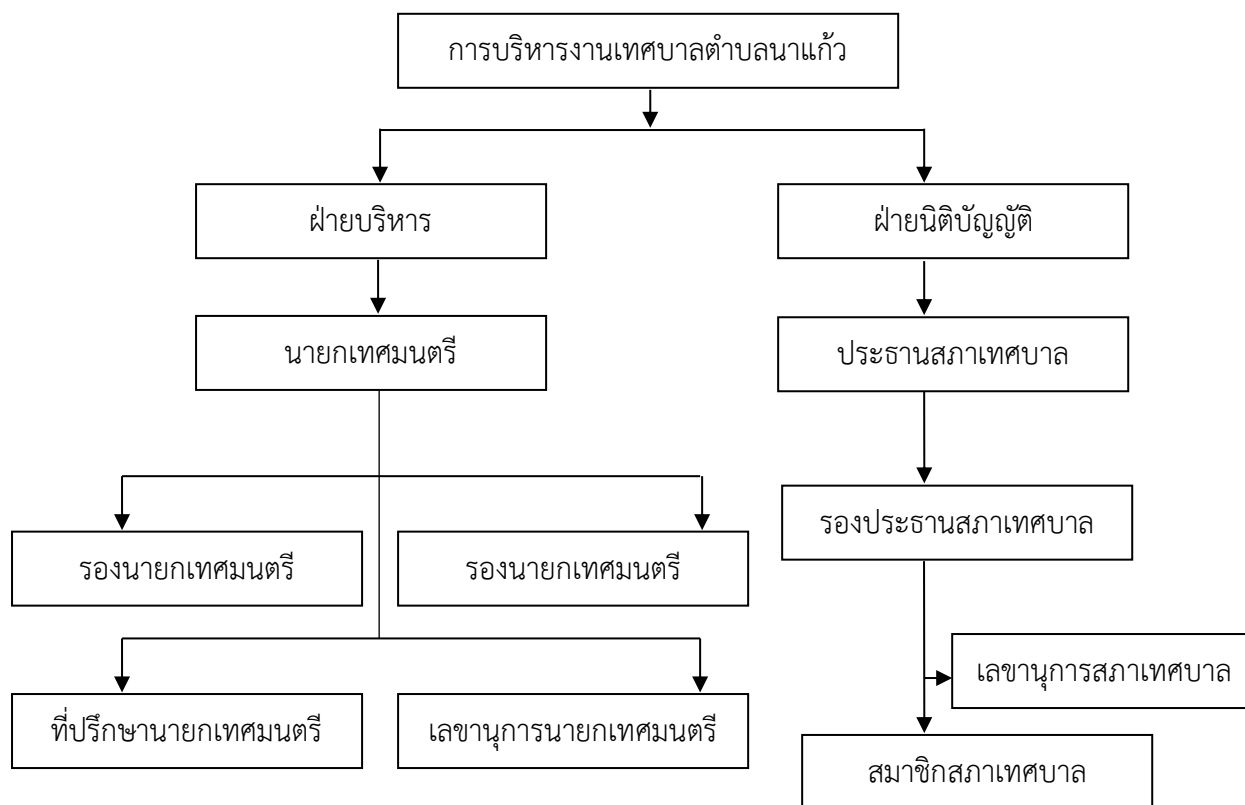
๒.๕.๑ โครงสร้างเทศบาลตำบลนาแก้ว

โครงสร้างของเทศบาลตำบลนาแก้วแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ สภาเทศบาล และนายกเทศมนตรี

๑. สภาเทศบาลทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติและควบคุมฝ่ายบริหารประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรอยู่ในตำแหน่งวาระ ๔ ปีสำหรับจำนวนสมาชิกเทศบาลขึ้นอยู่กับประเภทของเทศบาลดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ คือสภาเทศบาลตำบลประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๑๒ คน

๒. นายกเทศมนตรีทำหน้าที่บริหารกิจการของเทศบาลตามกฎหมายโดยได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปีและไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่า ๒ วาระนายกเทศมนตรีแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการโดยมาตรา ๔๘ แห่งกฎหมายว่าด้วยเทศบาลได้กำหนดรองนายกเทศมนตรีไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยในการบริหารของเทศบาลตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายและนายกเทศมนตรีแต่งตั้งที่ปรึกษาและเลขานุการนายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาลโดยในกรณีเทศบาลตำบลให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกิน ๒ คนทั้งนี้โดยมีรหัสเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานประจำของเทศบาลเทศบาลตำบลนาแก้วประกอบไปด้วยส่วนราชการทั้งหมด ๘ ส่วนที่ต่างมีจุดหมายร่วมกันในการบริการกับพี่น้องประชาชน

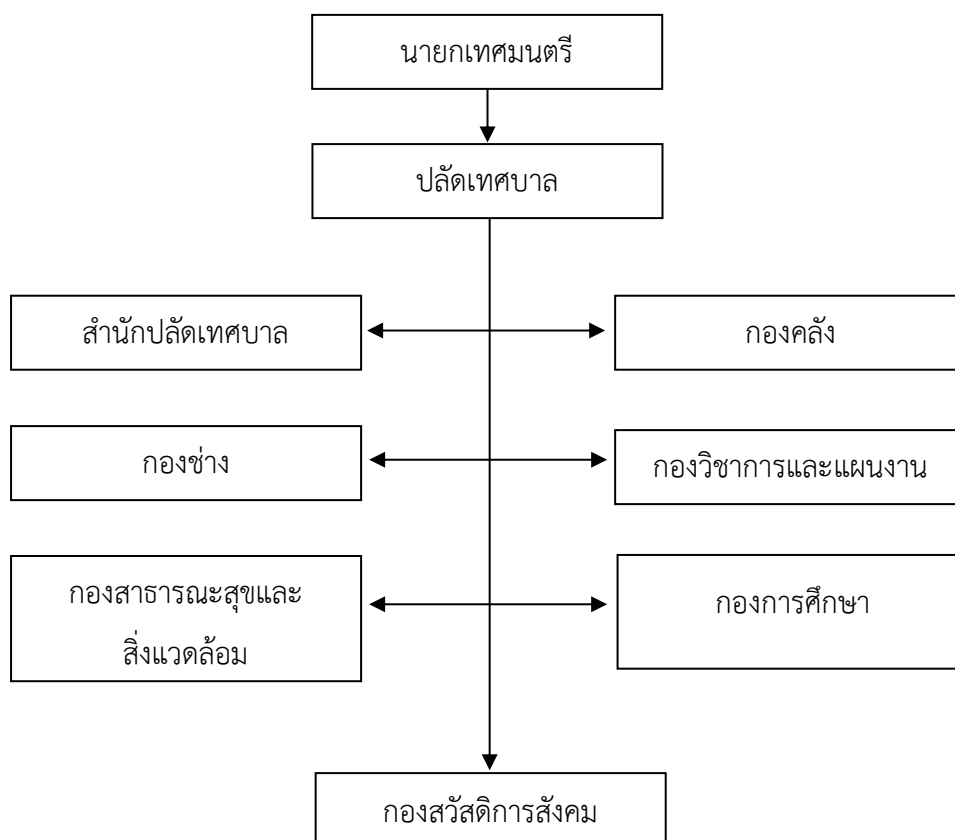
โครงสร้างของการบริหารเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคาะ จังหวัดลำปาง

แผนภาพที่ ๒.๑ โครงสร้างการบริหารเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคาะ จังหวัดลำปาง

ที่มา : แผนภาพโครงสร้างของการบริหารเทศบาลตำบลนาแก้ว

โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง

แผนภาพที่ ๒.๒ โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง

ที่มา : แผนภาพโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการเทศบาลตำบลนาแก้ว

๒.๕.๒ สภาพทั่วไปของตำบล

สำนักงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว ตั้งอยู่ที่ ๒๗๙ หมู่ ๔ ตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง มีเนื้อที่ประมาณ ๑๗ ไร่ ห่างจากที่ว่าการอำเภอกะลาประมาณ ๑๓ กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด ๑๑๑ ตารางกิโลเมตร มีทั้งหมด ๙ หมู่บ้าน^{๔๔}

๑. ประชากรตำบลนาแก้วมีประชากรรวมทั้งสิ้น ๒๓,๘๐๔ คน จำนวนครัวเรือน ๓,๐๑๙ ครัวเรือน ที่มาสำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครองอำเภอกะลาจังหวัดลำปาง ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๐

๒. ข้อมูลอาชีพของตำบล อาชีพหลักส่วนใหญ่จะทำนา และหลังจากการ เก็บเกี่ยวข้าวแล้วจะทำการเพาะปลูกถั่วเหลือง ถั่วลิสง ข้าวโพด กระเทียม

^{๔๔} สำนักบริหารการทะเบียน, กรมการปกครอง ข้อมูล ณ เดือน กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๐.

๒.๖.๔ ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล ตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง
มีสถานที่สำคัญสำคัญดังนี้ โรงเรียน ๔ แห่งวัด ๙ แห่ง

๑. ทางการศึกษาโรงเรียนจำนวน ๔ แห่ง ดังนี้

โรงเรียนบ้านสบตำ ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๓

โรงเรียนบ้านนาแก้วตะวันตก ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๔

โรงเรียนบ้านป่าแข ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๗

โรงเรียนบ้านพระธาตุจอมปิง ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๘

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประจำตำบลนาแก้วจำนวน ๑ แห่ง ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๔

ศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนมี ๒ แห่ง ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๕

โรงเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน ๑ แห่ง ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๔ ในเทศบาลตำบลนาแก้ว

๒. สถาบันและองค์กรศาสนา วัดจำนวน ๙ แห่ง ดังนี้

วัดสองแควเหนือ ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๑

วัดสองแควใต้ ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๒

วัดสบตำ ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๓

วัดนาแก้วตะวันตก ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๔

วัดจอมปิงลุ่ม ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๕

วัดศรีดอนมูล ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๖

วัดป่าแข ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๗

วัดพระธาตุจอมปิง ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๘

วัดสองแควสันติสุข ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๙

ตารางที่ ๒.๘ แสดงจำนวนบุคลากรของเทศบาล

บุคลากร	สำนักปลัด	ส่วนการคลัง	ส่วนโยธา	ส่วนการศึกษา	รวม
พนักงานส่วนตำบล	๙	๔	๖	๑	๒๐
ลูกจ้างประจำ	๑	-	๒	๒	๕
ตามภารกิจ	๔	๓	๒	๒	๑๑
พนักงานจ้างทั่วไป	๑๐	๒	-	๑	๑๓
รวม					๔๙

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง
เป็นการสร้างความสามัคคีของชุมชนด้วยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหา ร่วมกัน

ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลนาแก้ว ให้มีความพร้อมต่อการพัฒนาท้องถิ่นในทุก ๆ ด้าน และการพัฒนาจะสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังของทุกฝ่ายในชุมชนเพื่อเป็นพลังต่อสู้ฝ่าฟันแก้ไขปัญหาจนประสบผลสำเร็จ ดังนั้นการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่เพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชนเทศบาลตำบลนาแก้ว การให้ความสำคัญโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุดถือเป็นหัวใจของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นอกจากนั้นจำเป็นต้องเน้นส่งเสริมและสนับสนุนให้การศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนและพัฒนาเยาวชนให้ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรมจริยธรรมอันดีงาม และส่งเสริมอาชีพเศรษฐกิจแบบพอเพียงโดยรวม

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารตลอดจนแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ มีรายละเอียดที่ศึกษา ดังนี้

๒.๖.๑. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผล

การศึกษาเอกสารตลอดจนแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียดที่ศึกษาดังนี้

“ประสิทธิผลการบริหาร กิจการคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า พระสังฆาธิการมีความคิดเห็นว่าการบริหาร กิจการคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี มีประสิทธิผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พระสังฆาธิการที่มีระดับการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ สำหรับพระสังฆาธิการที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษา เปรียบดูธรรมตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่าง กันในทุกด้าน จากผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการของคณะสงฆ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ๑) ไม่มีการวางแผนในการดำเนินงานของคณะสงฆ์ระยะยาวและขาดงบประมาณดำเนินการทุกด้าน ๒) ไม่มีการทำโครงสร้างการบริหารจัดการเป็นระบบหรือการบริหาร ทรัพยากรของคณะสงฆ์ที่มีอยู่ ให้ได้ประโยชน์มากเท่าที่ควร ๓) ยังให้ความสำคัญต่อการศึกษาน้อยไป โดยมองว่าเรียนจบไปก็ไม่

สามารถพัฒนาอะไรได้มากเพราะคณะสงฆ์ติดระบบศักดินาพอสมควร ๔) ขาดเจ้าหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการกับคณะสงฆ์ที่โดดเด่นหรือมีความสามารถเฉพาะด้านทำให้ระดมทุนในการบริหารงานคณะสงฆ์ได้น้อย ๕) ไม่มีการประเมินหรือขาดความรับผิดชอบระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติ อีกทั้งผู้ที่เข้าใจหรือเห็นความสำคัญในการบริหารจัดการของคณะสงฆ์มีน้อยเกินไป^{๔๕}

“ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตดุสิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยรวมทั้ง ๖ ด้าน อยู่ในระดับน้อย และน้อยที่สุด ผลที่ได้เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ การบริหารและหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้ด้านการบริหารวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนด้านการบริหารงานการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานวัดและประเมินผล ด้านการบริหารประชุมอบรมทางวิชาการ ด้านการบริหารงาน ห้องสมุด ส่วนในรายด้านพบว่า ด้านการบริหารหลักสูตรการนำไปใช้ครูให้ความสำคัญต่อการ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตร และการใช้หลักสูตรให้ผู้ปกครองทราบต่อเนื่องรวดเร็ว และมี ประสิทธิภาพมากที่สุด รองลงมาคือครูให้ความสำคัญต่อการจัดครูเข้าสอนแทนครูที่ไม่สามารถปฏิบัติ ราชการได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากที่สุด รองลงมาคือติดตามช่วยเหลือแก้ปัญหาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบเชื่อถือได้ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ให้ความสำคัญต่อการผลิต อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนได้เองสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด ผู้บริหาร ครู และนักเรียนให้ความสำคัญต่อ การอธิบายชี้แจงให้คำปรึกษาแก่ครูเรื่องการวัดผลประเมินผลตาม ระเบียบได้เป็นอย่างดี ด้านการบริหารงานห้องสมุด ผู้บริหาร ครู และนักเรียนให้ความสำคัญต่อการ ประเมินผลการดำเนินงานด้านห้องสมุดเมื่อสิ้นภาคเรียนและสิ้นปี การศึกษาอย่างเป็นระบบ มากที่สุด ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่าควรจัดให้มีการอบรมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก^{๔๖}

“ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะองค์การกับประสิทธิผลขององค์การภาครัฐบาลในการบริหารราชการไทย” ผลวิจัยพบว่า หน่วยงานของราชการระดับกรม จำนวน ๖๘ กรม ใน ๑๑ กระทรวง ปัจจัยลักษณะองค์การที่ทำการศึกษาแบ่งเป็น ๓ มิติ คือ โครงสร้างองค์การการจัดรูปแบบองค์การ และกลยุทธ์ทางการบริหารผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรความซับซ้อนของโครงสร้างองค์การ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงในประสิทธิผลการใช้งบประมาณ และประสิทธิผลรวมขององค์การได้ร้อยละ

^{๔๕} พระมหาจรัสพันธ์ ธมมปสฺสฺส (นำประเสริฐ), “ประสิทธิผลการบริหารกิจการของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๔๖} พระสมร อมโร (เพ็งดี), “ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตดุสิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๒.

๔๒ อย่างมีนัยสำคัญ ตัวแปรลักษณะองค์การทุกมิตย้อมรวมกันสามารถอธิบายประสิทธิผลการใช้งบประมาณ ประสิทธิภาพภายใน และประสิทธิผลรวมขององค์การได้ร้อยละ ๔๒, ๒๓ และ ๕๐ ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับตัวแปรการจัดรูปแบบองค์การพบว่าไม่มีอิทธิพลในการอธิบายประสิทธิผลขององค์การได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ศึกษาได้เสนอแนะการปฏิรูปการบริหารงานของระบบราชการให้มีประสิทธิผลว่า การพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานราชการควรเน้นที่การลดระดับความซับซ้อนทางโครงสร้างองค์การ โดยการกำหนดจำนวนมาตรฐานของตำแหน่งในสายงานหลักการกำหนดมาตรฐานการแบ่งส่วนราชการจำนวนรองอธิการบดี และการกำหนดความสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการสังกัดกรมที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคสำหรับด้านกลยุทธ์ทางการบริหารควรเน้นการชะลอการขยายตัวของหน่วยราชการ และการกำหนดความสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการสังกัดกรมที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคสำหรับกลยุทธ์ทางการบริหาร^{๔๗}

“ประสิทธิผลการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพของครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ ๔.๐๖ ประสบการณ์การในโครงการอาหารกลางวันในช่วงกลางวันมากกว่า ๑๐ ปี ร้อยละ ๓๒.๓๗ เคยเข้ารับการอบรม ร้อยละ ๖๓.๗๗ และโรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนร้อยละ ๓.๑๗ การจัดโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีประสิทธิผล อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีประสิทธิผลในระดับมากในด้านต่อไปนี้คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำโครงการอาหารกลางวันอันดับที่หนึ่ง รองลงมา รูปแบบการดำเนินงานการจัดโครงการงบประมาณการเงิน การติดตามประเมินโครงการ อาคารสถานที่ และประโยชน์ที่ได้จากโครงการอาหารกลางวัน ตามลำดับ ส่วนด้านบุคลากรมีประสิทธิผลในระดับปานกลาง ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันที่มีประสบการณ์ มีประสิทธิผลการจัดโครงการอาหารกลางวันแตกต่างกัน อย่างมีนัยที่ระดับ ๐.๐๑^{๔๘}

“ประสิทธิผลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ ๕๖.๔๔ อายุ ต่ำกว่า ๒๓ ปี ร้อยละ ๕๗.๔๓ ประสบการณ์การทำงาน ร้อยละ ๐.๖๙ รายได้อยู่ในช่วง ๕,๐๐๐ ถึง ๗,๐๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๔๐.๑๐ ระดับชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ ๖๓.๓๗ และต้องเสียค่าที่พักอาศัย ร้อยละ ๖๔.๓๖ การจัดการศึกษานอกโรงเรียน

^{๔๗} กิ่งพร ทองใบ, “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะองค์การกับประสิทธิผลขององค์การภาครัฐในการบริหารราชการไทย”, *ดุชนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๕๑.

^{๔๘} โชคชัย จรุงสำราญ, “ประสิทธิผลการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), ๒๕๕๓.

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีประสิทธิผล ระดับมาก ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม และชุมชนเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาด้านการศึกษา เพื่อทักษะชีวิตและด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ และมีประสิทธิผลระดับปานกลางด้านการศึกษาพื้นฐาน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตวัฒนาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนผู้เรียนที่มีภูมิหลังด้านอายุ ประสบการณ์การทำงาน รายได้ ระดับการศึกษา และที่พักอาศัยต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน^{๔๙}

สรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับประสิทธิผล อาจกล่าวได้ว่าการวัดประสิทธิผลในการบริหารงานสามารถวัดได้ในเรื่องของการตอบสนองต่อความต้องการของคนส่วนรวม การบริหารงาน ให้เกิดการสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงการให้บริการด้วยความเต็มใจ การให้บริการอย่างเพียงพอ การพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานราชการควรเน้นที่การลดระดับความซับซ้อนทางโครงสร้างองค์การ โดยการกำหนดจำนวน มาตรฐานของตำแหน่งในสายงานหลักการกำหนด มาตรฐานการแบ่งส่วนราชการจำนวนรองอธิการบดี และการกำหนดความสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการ

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผล ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผล ใช้อธิบายประสิทธิผลของการทำงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยมีงานวิจัยประสิทธิผล โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ตาม ตารางที่ ๒.๙ ดังนี้

^{๔๙} กษณันท์ จิรบุญญิณฺญ, “ประสิทธิผลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), ๒๕๕๓.

ตารางที่ ๒.๙ สรุปการสังเคราะห์การวิจัยเรื่องประสิทธิผล

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
พระมหาจีรพันธ์ ธมมปสฺสฺสโน (นำประเสริฐ), ๒๕๕๔, หน้า ๑๒๔-๑๒๕)	พระสังฆาธิการมีความคิดเห็นว่าการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ต้องมีการวางแผนในการหาแหล่งงบประมาณที่จะมาใช้ในการบริหารวัดในทุกด้าน ต้องใช้โครงสร้างการบริหารงานในการกระจายอำนาจให้วัดให้ทุกคนมีส่วนร่วม ติดตามผลการปฏิบัติงานทุกครั้งที่สั่งงานเพื่อให้ได้ผลงานตามวัตถุประสงค์
พระสมร อมโร (เพ็งดี), (๒๕๕๒, หน้า ๑๐๑-๑๐๓)	การจัดโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก บุคลากรมีประสิทธิภาพ ในระดับปานกลาง ครูผู้รับผิดชอบต่อโครงการอาหารกลางวันนั้นจะต้องมีประสบการณ์ และมีความซื่อสัตย์ ขยัน หมั่นเพียร
กึ่งพร ทองใบ (๒๕๕๑, หน้า ๙๐-๙๑)	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะองค์การกับประสิทธิภาพขององค์การภาครัฐบาลในการบริหารราชการไทย ๓ มิติ คือ โครงสร้างองค์การการจัดรูปแบบองค์การและกลยุทธ์ทางการบริหารผลการศึกษา
โชคชัย จรุงสำราญ, (๒๕๕๓, หน้า ๑๐๓-๑๐๔)	ประสิทธิผลการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ที่ต่างกัน มีประสิทธิผลการจัดโครงการอาหารกลางวันแตกต่างกัน
กชณันท์ จิรบุญภิณฺโญ, (๒๕๕๓, หน้า ๘๘-๘๙)	ประสิทธิผลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนที่มีภูมิหลังด้านอายุ ประสบการณ์การทำงาน รายได้ ระดับการศึกษา ประสิทธิผลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

๒.๖.๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ จะได้นำมากล่าวพอสังเขป ดังนี้

การบริหาร เป็นการลงมือกระทำหลังจากวางหลักการบริหารแล้ว ในขั้นตอนนี้ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อที่จะนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ทั้ง บุคลากร วัสดุ งบประมาณ มาจัดการตามหลักการที่วางไว้ โดยมีกระบวนการที่ชัดเจนเพื่อทำให้เกิดความสำเร็จเป็นรูปธรรมตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหาร เช่น

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน ๘๘ คน มีอายุตั้งแต่ ๓๑ ถึง ๔๐ ปี มีจำนวน ๗๒ คน มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน ๗๗ คน มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๙๕ คน มีประสบการณ์ทำงาน ๕-๑๐ ปี จำนวน ๖๔ คน และมีตำแหน่งลูกจ้างจำนวน ๗๕ คน

๒. พนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวยมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของโครงการบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าผู้บริหารพนักงาน และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวยมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน

๓. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารพนักงาน และลูกจ้างต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลมาภิบาลกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศอายุระดับการศึกษารายได้ และประสบการณ์ทำงานที่อยู่ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่าผู้บริหารพนักงาน และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวย มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ปัญหาในการบริหารงานพบว่าบุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกฎหมายหรือหลักธรรมาภิบาลเกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลบุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และบางส่วนยังเห็นแก่พวกพ้องของตนเองการทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมบุคลากรส่วนปฏิบัติงานความรู้สึก

ของตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลงานที่ออกมาการจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตการปกครอง^{๕๐}

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า

๑. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓) ถ้าพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าส่วนใหญ่เกิดจากผู้บริหารขององค์กร ที่ใช้อำนาจการตัดสินใจฝ่ายเดียว และไม่นำข้อมูลปัญหาของท้องถิ่นมาจัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงานและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน^{๕๑}

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า

๑. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามบุคลากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๗ มีอายุ ๓๐ ถึง ๓๙ จำนวน ๙๙ คนคิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๔๕ คนคิดเป็นร้อยละ ๕๔.๗ มีตำแหน่งเป็นข้าราชการ จำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐ มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งระหว่าง ๖-๑๐ ปี จำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖ มีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘

^{๕๐} พระคณพศ กิตติสารโร (ประกอบเสียง), “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๕๑} นิพนธ์ โอภาษี, “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗.

๒. ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

๓. การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานครพบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม ด้านเพศไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านอายุ การศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งรายได้ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานครนั้นพบว่ามีน้อย และมีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารบริหารงานโดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาลให้ครบทั้ง ๖ ด้าน เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารการปกครอง ที่ดีที่สุดทุก ๆ ภาคส่วนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงามเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการบริหารองค์กรต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๕๑}

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า

๑. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

๒. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. แนวทางในการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ควรทำงานรับใช้ประชาชน

^{๕๑} พิสมัย หมกทอง, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๕.

อย่างเสมอต้นเสมอปลาย วางแผนการทำงานให้เหมาะสมเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ พุดต่อกันเพื่อชักนำให้ประชาชนเกิดความสามัคคีปรองดอง และเกิดความรักความเห็นใจซึ่งกันและกัน ทำงานเพื่อส่วนรวม ซื่อตรงต่อตนเอง ต่องาน ต่อบุคคลอื่น เว้นจากการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง และพรรคพวกไม่รับสินบนไม่ทุจริต ให้การช่วยเหลือจัดสวัสดิการ หรือแบ่งปันผลประโยชน์ต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเสมอภาค เท่าเทียมกันบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเอง รักษากฎระเบียบที่ตั้งไว้ เคารพความคิดเห็นของกันและกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการในท้องถิ่นแสดงความคิดเห็นวิจารณ์การทำงาน และร้องทุกข์เรื่องราวต่าง ๆ ได้เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาตนเอง และองค์กรอยู่เสมอ^{๕๓}

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยมเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา ผลวิจัยพบว่า

ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นระดับมากมีลักษณะเด่น ดังนี้ คือหลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม และหลักความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตาม เพศ อายุ และประสบการณ์ตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน

แนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา มีดังนี้ ๑) ด้านหลักนิติธรรม ก่อนผู้บริหารจะนำกฎระเบียบข้อบังคับมาใช้ในโรงเรียนควรมีการเลือกตั้งคณะกรรมการทำประชาพิจารณ์ ๒) หลักคุณธรรม ผู้บริหารควรเน้นผู้มีความดี ยึดถือเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพมีจิตใจเป็นธรรม ๓) หลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรมีการประชุมชี้แจงทุกเรื่องเปิดโอกาสให้มีการซักถามได้ ๔) หลักการมีส่วนร่วมผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของโรงเรียนเป็นที่ปรึกษา และเป็นกำลังใจให้กับบุคลากร ๕) หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบต่อภารกิจของโรงเรียนโดยไม่มีการทอดทิ้ง หรือปฏิเสธงาน ๖) หลักความคุ้มค่าผู้บริหารควรลงมือกระทำงานต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าทั้งเวลาผลงาน และสิ่งที่ลงทุนไปเพื่อประโยชน์ของโรงเรียน^{๕๔}

^{๕๓} พระมหาเอกมร ฐิตปัญโญ (คงดงาม), “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักศาสนายธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดงจังหวัดอุบลราชธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๕๔} พระมหาไถสร ถาวโร (ถาวร), “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยมเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารเป็นการศึกษาเรียนรู้ แนวคิด ที่เกี่ยวกับการใช้ศาสตร์ และทักษะการบริหารจัดการที่ผู้บริหารจะใช้ในการตัดสินใจเพื่อค้นหาวิธีที่ดีที่สุด และการนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการบริหารก็เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคม ถ้าองค์กรใดบริหารงานด้วยความเป็นธรรมแล้วในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะสามารถนำพาเอาองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สังคมก็จะเกิดความสุข ส่งผลดีต่อส่วนรวม และประเทศชาติซึ่งการบริหารจัดการมีองค์ประกอบ และหลักการการดำเนินงานมากมาย อันเป็นหน้าที่สำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องทราบ และนำมาใช้ประกอบกับการตัดสินใจดำเนินงาน ในองค์กรของตนเพื่อให้เกิดความเหมาะสม และประโยชน์สูงสุดคุ้มค่างบทรัพยากรที่มีอยู่

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารใช้อธิบายการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยมีงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหาร สรุปตามตารางที่ ๒.๑๐ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๐ สรุปการสังเคราะห์การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
พระคณพศ กิตติสาโร, (๒๕๕๔, หน้า ๙๐-๙๑)	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลการบริหารงานพบว่าบุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกำหนดหรือหลักธรรมาภิบาลเกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลบุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และบางส่วนยังเห็นแก่พวกพ้องของตนเอง การทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมบุคลากรส่วนปฏิบัติงานความรู้สึกของตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลงานที่ออกมา
นิพนธ์ โอภาซี, (๒๕๕๗, หน้า ๙๘-๙๙)	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหลืองอำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าส่วนใหญ่เกิดจากผู้บริหารขององค์กร ที่ใช้อำนาจการตัดสินใจฝ่ายเดียวและไม่นำข้อมูลปัญหาของท้องถิ่นมาจัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงานและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน
พิสมัย หมกทอง, (๒๕๕๕, หน้า ๑๒๗-๑๒๙)	ผู้บริหารบริหารงานโดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาลให้ครบทั้ง ๖ ด้าน เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารการปกครอง ที่ดีที่สุดทุก ๆ ภาคส่วนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงามเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการบริหารองค์กรต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
พระมหาเอกมร ฐิตปัญโญ (คงตางาม), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช, (๒๕๕๔, หน้า ๗๗-๗๘)	ควรคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ พุดดีต่อกันเพื่อชักนำให้ประชาชนเกิดความสามัคคีปรองดอง ซื่อตรงต่อตนเอง ต่องาน ต่อบุคคลอื่น เว้นจากการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง และพรรคพวก ไม่รับสินบนไม่ทุจริต เคารพความคิดเห็นของกันและกัน
พระมหาโกษร ถาวโร (ถาวร), (๒๕๕๖, หน้า ๗๙-๘๐)	ผู้บริหารจะนำกฎระเบียบข้อบังคับมาควมมีการเลือกตั้งคณะกรรมการ เน้นคุณธรรม ยึดถือเรื่องจรรยาบรรณ มีความรับผิดชอบในภารกิจโดยไม่มีการทอดทิ้งหรือปฏิเสธ ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าทั้งเวลาผลงาน

๒.๖.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักการบริหารนิยธรรม

จากการศึกษาเอกสารตลอดจนแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการสนับสนุนการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

การบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมว่าด้วยเหตุผลเป็นหลักธรรมที่มีแต่ทางเจริญฝ่ายเดียว ซึ่งหากผู้บริหารได้นำเอาหลักธรรมนี้ไปประยุกต์ใช้จะเกิดประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาล การบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของสถานีดารวจภูธรลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า

ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรม ของสถานีดารวจภูธรลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าบางครั้งในการเข้าร่วมประชุมไม่พร้อมเพียงกัน บุคลากรอย่างปฏิบัติตามคำสั่งแต่ไม่เคร่งครัดจึงควรมีการสั่งการชัดเจนตามลำดับสายงานการบังคับบัญชา โดยคำนึงถึงการให้เกียรติศักดิ์ศรีการให้ความสำคัญซึ่งกันและกัน โดยให้บรรลู่วัตถุประสงค์ตามแผนที่วางไว้มีปริมาณการว่างงาน ควรให้มีการลดขนาดองค์กรให้เหมาะสมกับปริมาณงาน การแบ่งงานตามกลุ่มงานไม่ชัดเจน จึงควรแบ่งกลุ่มงานให้ชัดเจนและแจ่ม หรือประสานงานให้เกิดความเข้าใจตรงกัน การบริหารงานตามหลักธรรมบริหารนิยธรรมของสถานีดารวจภูธรลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้าราชการมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้านความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้าน แนวทางการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารงานของสถานีดารวจภูธรลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์มี ๗ หลักได้แก่ ๑) จัดให้มีการประชุม การเข้าแถว การเคารพธงชาติในเวลา ๐๘.๐๐น. และทำการประชุมฟังความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา วางแผนติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องทุกวัน ๒) มีการประชุม และเลิกประชุมพร้อมรับฟังนโยบายเพื่อชี้แจงและรับฟังความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา และนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัดทุกวัน ๓) มีกฎระเบียบข้อบังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งอยู่ในพระราชบัญญัติของข้าราชการตำรวจ ๔) มีการทำความเคารพระหว่างผู้ที่ยศน้อยทำความเคารพผู้ที่ยศสูงกว่า ๕) มีการให้เกียรติ และความสำคัญกับสตรีและเด็กปฏิบัติโดยสุภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ๖) จัดให้มีการร่วมกิจกรรมทุกวันพระ และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีการพาครอบครัวเข้าวัดฟังเทศน์ มีการนั่งสมาธิเพื่อทำจิตใจให้สงบ ๗) มีการออกตรวจตราดูแลทุกข์สุขของประชาชน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดเกิดขึ้นในเขตรับผิดชอบ^{๕๕}

^{๕๕} ดาบตำรวจกมล เรือนทอง, “การบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของสถานีดารวจภูธรลาดยาวจังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

การศึกษาวิจัยเรื่อง : การบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

การบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน แนวทางในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่าควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่พนักงาน ในด้านการนำอปริหานิยธรรม ๗ มาใช้กับการทำงานให้มากยิ่งขึ้นควรส่งเสริมให้มีการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่การงาน ควรคัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตรงตามลักษณะของงาน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานทั้งในองค์กร นอกองค์กรมากยิ่งขึ้น และควรสร้างสรรค์บรรยากาศพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เอื้อต่อการทำงานตลอดจนการพัฒนา จัดกิจกรรมขององค์การให้มีความทันสมัย และให้น่าสนใจยิ่งขึ้น^{๕๖}

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักอปริหานิยธรรม : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลขามใหญ่อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า หลักอปริหานิยธรรมเป็นหลักธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวมี ๒ ประเภทคือราชอปริหานิยธรรม (อปริหานิยธรรมสำหรับบรรพชิตผู้ไฝ่ธรรม) ปาฏิหาริย์นियธรรมปรากฏมีในพระสูตรต่าง ๆ เช่นมหาปรินิพพานสูตร เป็นต้น โดยแต่ละสูตรมีหลักธรรม ๔ ประการบ้าง ๖ ประการบ้างและ ๗ ประการบ้าง ซึ่งเทศบาลตำบลขามใหญ่อยู่ในรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหลักการบริหารสำคัญได้แก่การกระจายอำนาจหน้าที่, ความมีอิสระในการปกครอง, หลักการประชาธิปไตย เทศบาลตำบลขามใหญ่ได้ประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมดังนี้ ๑) มีการประชุม กันเนืองนิตย์ คือประชุมสามัญปีละ ๔ ครั้ง และเมื่อมีปัญหาเร่งด่วนสามารถประชุมวิสามัญได้และมีการประชุมประจำเดือนของเจ้าหน้าที่ พนักงาน ลูกจ้างของเทศบาล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานซึ่งทุกการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ๒) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำร่วมกัน โดยเฉพาะมีกำหนดระเบียบวาระประชุม ภายหลังประชุม มีการมอบหมายภาระที่ต้องรับผิดชอบโดยจัดตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล ๓) เคารพปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางไว้อย่างดีโดยเฉพาะกฎหมายบ้านเมืองและยึดหลักปรัชญาตั้ง มาเป็นแนวทางการบริหารเช่น ฮิตสิบสอง คองสิบสี่ ๔) เคารพนับถือผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ผู้มีคุณธรรมจริยธรรม และผู้สูงอายุ เคารพเชื่อก่อนความคิดเห็นของท่านพร้อมทั้งช่วยเหลือเกื้อกูลท่านเหล่านั้นด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ด้านสาธารณสุข และเบี้ยยังชีพ

^{๕๖} ประยงค์ พรหมมา, “การบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗.

เป็นต้น ๕) คຸ້ມครองสิทธิเด็กและสตรี จากการดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิดทางเพศ ๖) เจริญ หรือพุทธศาสนสถานเป็นเครื่องสัญลักษณ์สำคัญทางพระพุทธศาสนาได้รับการดูแล และบูรณปฏิสังขรณ์ ๗) สนับสนุนส่งเสริมควรปฏิบัติ ปฏิบัติธรรม พร้อมทั้งให้ความอารักขา และคຸ້ມครอง^{๕๗}

การศึกษาวิจัยเรื่อง : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามหลักอปฺริหานิยธรรม ๗ ของกลุ่มโรงเรียนวังทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต ๑ (การบริหารการศึกษา) ผลวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามหลักอปฺริหานิยธรรม ๗ ของกลุ่มโรงเรียนวังทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต ๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ด้านความพร้อมเพรียงกันประชุมพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ด้านการไม่ตั้งกฎระเบียบที่ขัดต่อระเบียบของโรงเรียน ด้านการมีความเคารพนับถือต่อผู้บังคับบัญชา ด้านการให้ความเคารพต่อเพศสตรี ด้านการให้ความเคารพต่อสถานที่ภายในโรงเรียน ด้านการให้ความดูแลเอาใจใส่แก่ท่านผู้มาเยือนโดยรวมตามลำดับ การประยุกต์ใช้หลักอปฺริหานิยธรรม ๗ มีส่วนร่วมในการจัดการและการบริหารการศึกษา ของกลุ่มโรงเรียนวังทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต ๑ พบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอปฺริหานิยธรรม ๗ มีส่วนร่วมในการจัดการและการบริหารการศึกษา ของกลุ่มโรงเรียนวังทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต ๑ บุคลากรทางการศึกษาต้องยึดหลักอปฺริหานิยธรรม ๗ ตรวจตราหาเหตุผล ตรวจสอบข้อ้อย่างหย่อนในงานนั้น ๆ ที่สำคัญต้องรู้จักการวางแผนงาน วัดผลและคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร และตัวบุคลากรรวมถึงชุมชนเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ในอนาคตจึงเป็นผลให้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก^{๕๘}

การศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพรกับการประยุกต์ใช้หลักภิกขุอปฺริหานิยธรรม ๗ ผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้หลักภิกขุอปฺริหานิยธรรม ๗ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์พบว่า พระสังฆาธิการในจังหวัดชุมพร โดยส่วนมากแล้วได้นำหลักภิกขุอปฺริหานิยธรรม ๗ ไปใช้ใน การบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ที่มาก

^{๕๗} พระปลัดสุรพงษ์ ฐิตญาโณ (แก้วกอ), “การศึกษาวเคราะห์การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักอปฺริหานิยธรรม : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

^{๕๘} สำเนา เอกสาร, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามหลักอปฺริหานิยธรรม ๗ ของกลุ่มโรงเรียนวังทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต ๑ (การบริหารการศึกษา)”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗.

โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๒๘ โดยพระสังฆาธิการในจังหวัดชุมพรได้ดำเนินการประชุมพระภิกษุสามเณรในพื้นที่เขตปกครองเป็นประจำและยังมีการประชุมร่วมกันระหว่างพระสงฆ์กับผู้นำชุมชน พร้อมกันนี้ยังมีการประเมินผล ให้ความสำคัญกับการประชุมโดยสละเวลามาเข้าร่วมประชุม มีการวางกฎระเบียบให้แก่คณะสงฆ์ด้วยการรณรงค์ให้วัดเป็นสถานที่ปลอดบุหรี่ มีการยกย่องพระมหาเถระผู้ทำคุณงามความดีและเชิดชูให้เกียรติประวัติ ทำความเข้าใจในการบริหารงานตามจารีตพระพุทธศาสนา มีการอนุรักษ์ธรรมชาติโดยให้ความรู้ถึงประโยชน์ของธรรมชาติทั้งนี้ยังส่งเสริมการปรับภูมิทัศน์ภายในอาวาสในเขตปกครองให้เป็นลานธรรมเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านธรรมะ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจหลักธรรม และส่งผลให้เกิดทรรศนะใหม่ ๆ ในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา การเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักกิกุบริหารนิยธรรม ๗ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดชุมพร^{๕๙}

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ต้องการอนุรักษ์ประเพณีมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์ต้องการอนุรักษ์ประเพณีมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ สถานภาพ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ต้องการอนุรักษ์ประเพณีมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะบทบาทของพระสงฆ์ต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ๑) นอกจากพระสงฆ์แล้วทุกคนในชุมชนต้องเห็นความสำคัญของภาษามอญ และร่วมมือกันจัดกิจกรรมให้เยาวชนสนใจในภาษามอญ เพื่ออนุรักษ์ภาษามอญให้คงอยู่ต่อไป ๒) ควรมีการจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน อาจจะเป็นอาทิตย์ละครั้ง เป็นต้น ๓) ควรขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ^{๖๐}

การศึกษางานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักการบริหารนิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีการบริหารงานตามหน้าที่การบริหาร การวางกรอบแผนยุทธศาสตร์ การจัดองค์กร การบริหารงานบุคคลการบริหารงาน การประสานงาน การติดต่อรายงานผล และการ

^{๕๙} พระมหาอานนท์ อานนโท (นรมาตร์), “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขต จังหวัดชุมพรกับการประยุกต์ใช้หลักกิกุอุปหานิยธรรม ๗”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

^{๖๐} พระครูใบฎีกาสมอน สุทธิโก (อยู่อ่อน), “บทบาทของพระสงฆ์ต้องการอนุรักษ์ประเพณีมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

จัดทำงบประมาณ ปัญหาการประชุมบางครั้งมีการเข้าประชุมไม่พร้อมเพียงกัน การทำงานบางครั้งไม่ได้มีวางแผนล่วงหน้าทำให้สับสนในขั้นตอนการทำงาน การควบคุมปฏิบัติงานตามระเบียบ/คำสั่งบางคนไม่เข้าใจมีการก้าวล่วงงานของคนอื่น การจัดสรรงบประมาณบางโครงการอาจเกินความจำเป็นต่อการบริหารงาน งานบางอย่างมีความสลับซับซ้อน ปัญหาด้านอุปสรรคเป็นจังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงของเมืองอย่างรวดเร็ว ผลมาจากการขยายตัวที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงเกิดความหนาแน่น และแออัดมีการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่ทำการเกษตรแนวโน้มนลดลงเพื่อทำเป็นที่อยู่อาศัย ปัญหาการคมนาคม ปัญหาด้านการบริการระบบสาธารณสุขโรค ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาน้ำเสีย และการกำจัดขยะมูลฝอย ดังนั้น การบริหารจัดการต้องมีการวางแผนงานยุทธศาสตร์การจัดองค์กรตรวจสอบควบคุมประเมินผล โดยประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมที่เหมาะสม เพื่อให้องค์กรเป็นระบบระเบียบที่ชัดเจนเพื่อความคล่องตัวในทางปฏิบัติในอนาคต การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สามารถนำหลักการบริหารนิยมไปบูรณาการเข้าไปในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมความสามัคคีเป็นทีม (Teamwork) และสามารถนำมาบูรณาการเข้ากับบริหารงานทั้งในด้านการบริหารจัดการบุคลากร (Staffing) การประสานงาน (Coordinating) และการจัดองค์กร (Organizing) สามารถนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามจะต้องมีองค์ประกอบด้วยการวางแผนยุทธศาสตร์การจัดองค์กรการบริหารบุคคล การสั่งการ การประสานงาน การตรวจสอบควบคุม และงบประมาณ เข้าไปกำกับดูแลโดยยึดหลักคำหนึ่งถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และส่งเสริมระบบคุณธรรมให้มีการทำงานเป็นทีม ความสมัคสมานสามัคคี เคารพผู้ใหญ่อาวุโส ไม่รื้อทึงกฎเกณฑ์ระเบียบที่ถูกต้องชอบธรรมธำรงรักษาประเพณีวัฒนธรรมจริยธรรมอันดีงามองค์กร และร่วมรับผลประโยชน์สูงสุดจากการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลทางปฏิบัติต่อไปอย่างยั่งยืน^{๖๑}

การศึกษางานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๒.๘๖ ซึ่งสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านหลักการบริหารนิยมส่งเสริมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๒๗ ด้านการร่วมรณรงค์การเมืองท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย

^{๖๑} เสนอ อัสวมนตา, “รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักการบริหาร นิยมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗.

เท่ากับ ๒.๘๖๖ ด้านการตัดสินใจทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๒.๗๒ และด้านการดำเนินการเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๒.๕๙^{๖๒}

สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักการบริหารนิยธรรม ซึ่งประกอบด้วย ห้าประการด้วยกันคือ ประการที่หนึ่ง ประการที่สอง ประการที่สาม ประการที่สี่ ประการที่ห้า ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้บังคับบัญชา หรือเป็นปราชญ์ชาวบ้าน ในชุมชนควรให้ความเคารพนับถือท่าน และเปิดใจรับฟังคำแนะนำของท่านเหล่านั้น ควรให้การคุ้มครองสิทธิแก่สตรี และไม่ควรปิดกั้นโอกาส ควรจะเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมตามฐานะและตามความสามารถ การให้ความเคารพสักการะบูชาเจดีย์ตลอดจนถึงสถานที่บูชาต่าง ๆ มีการจัดให้ความอารักขาคุ้มครองบุคคลที่กระทำความดีแก่สังคม มีการยกย่องให้เป็นแบบอย่างของการทำความดี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารเพื่อสำเร็จของงาน และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับหลักการบริหารนิยธรรมผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลงานวิจัยเกี่ยวกับหลักการบริหารนิยธรรมผู้วิจัยใช้อธิบายการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยมีงานวิจัยเกี่ยวกับหลักการบริหารนิยธรรมผู้วิจัยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑๑ ดังนี้

^{๖๒} บุศรา โพธิสุข, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”, รายงานวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๘.

ตารางที่ ๒.๑๑ สรุปการสังเคราะห์การวิจัยเกี่ยวกับหลักอปริหานิยธรรม

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
ดาบตำรวจกมล เรือนทอง, (๒๕๕๖, หน้า ๘๓-๘๔)	การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงาน มี ๗ หลักได้แก่ ๑) ทำการประชุมฟังความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาอย่างต่อเนื่องทุกวัน ๒) มีการประชุมและเลิกประชุมพร้อมรับฟังนโยบายของผู้บังคับบัญชา ๓) มีกฎระเบียบข้อบังคับบัญชาซึ่งอยู่ในพระราชบัญญัติของตำรวจ ๔) ทำความเคารพระหว่างผู้ที่ยศน้อยทำความเคารพผู้ที่ยศสูงกว่า ๕) ให้เกียรติ และความสำคัญกับสตรีและเด็ก ๖) จัดให้มีการร่วมกิจกรรมทุกวันพระ ๗) มีการออกตรวจตราดูแลทุกข์สุขของประชาชน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดเกิดขึ้นในเขตรับผิดชอบ
ประยงค์ พรหมมา, (๒๕๕๗, หน้า ๘๖-๘๗)	เทศบาลตำบลขามใหญ่ได้ประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมดังนี้ ๑) มีการประชุม กันเนื่องนิตย์ ๒) พร้อมเพิ่ยกันประชุม เลิกประชุมและพร้อมเพิ่ยกัน ๓) เคารพปฏิบัติ ตามกฎระเบียบที่วางไว้อย่างดี ๔) เคารพนับถือผู้ที่มี ความรู้ ความสามารถ ผู้มีคุณธรรมจริยธรรม และผู้สูงอายุ ๕) ค้ำครองสิทธิเด็กและสตรี จากการดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิดทางเพศ ๖) ดูแล และบูรณปฏิสังขรณ์ เป็นต้นว่าเจดีย์ และสถานที่สำคัญ ๗) สนับสนุนส่งเสริมควรปฏิบัติดี พร้อมทั้งให้ความ อารักขา และค้ำครอง
พระปลัดสุรพงษ์ ฐิตญาโณ (แก้วโก), (๒๕๕๖, หน้า ๘๙-๙๐)	หลักอปริหานิยธรรมเป็นหลักธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความ เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวมี ๒ ประเภท คือราขอปริหานิยธรรม (อปริหานิยธรรมสำหรับบรรพชิต ผู้เฝ่ธรรม) ปาฏิหาริย์นียธรรมปรากฏมีในพระสูตรต่าง ๆ เช่นมหาปริณิพพานสูตร เป็นต้น โดยแต่ละสูตรมีหลักธรรม ๔ ประการบ้าง ๖ ประการบ้างและ ๗ ประการบ้าง

ตารางที่ ๒.๑๑ (ต่อ) สรุปการสังเคราะห์การวิจัยเกี่ยวกับหลักการบริหารนิยธรรม

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
สำเนา เกาศรี, (๒๕๕๗, หน้า ๗๐-๗๒)	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามหลัก การบริหารนิยธรรม ๗ ของกลุ่มโรงเรียนวังทองสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขึ้นอยู่กับ ผู้บริหาร และตัวบุคลากรรวมถึงชุมชนเป็นแรงขับเคลื่อนที่ สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ในอนาคต
พระมหาอานนท์ อานนโท (นรมาตร์), (๒๕๕๖, หน้า ๘๔-๘๕)	การวางกฎระเบียบให้แก่คณะสงฆ์ด้วยการรณรงค์ให้วัด เป็นสถานที่ปลอดบุหรี่ มีการยกย่องพระมหาเถระผู้ทำคุณ งามความดีและเชิดชูให้เกียรติประวัติ ทำความเข้าใจใน การบริหารงานตามจารีตพระพุทธศาสนา มีการอนุรักษ์ ธรรมชาติโดยให้ความรู้ถึงประโยชน์ของธรรมชาติทั้งนี้ยัง ส่งเสริมการปรับภูมิทัศน์ภายในอาวาส
พระครูใบฎีกาสมอน สุทธิโก (อยู่อ่อน), (๒๕๕๖, หน้า ๙๕-๙๖)	นอกจากพระสงฆ์แล้วทุกคนในชุมชนต้องเห็นความสำคัญ ของภาษามอญ และร่วมมือกันจัดกิจกรรมให้เยาวชน สนใจในภาษามอญ เพื่ออนุรักษ์ภาษามอญให้คงอยู่ต่อไป ควรมีการจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน
เสนอ อัครมันตา, (๒๕๕๗, หน้า ๘๗-๘๘)	การบริหารงานบุคคลการบริหารงาน การประสานงาน การติดต่อรายงานผล และการจัดทำงบประมาณ ขั้นตอน การทำงาน การควบคุมปฏิบัติงานตามระเบียบ/คำสั่ง บางคนไม่เข้าใจมีการก้าวล่วงงานของคนอื่น การจัดสรร งบประมาณบางโครงการอาจเกินความจำเป็นต่อการ บริหารงาน การบริหารจัดการที่ได้นำเอาหลักธรรมมา ประยุกต์ใช้ช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ
บุศรา โพธิสุข, (๒๕๕๘, หน้า ๑๒๖)	ประชาชนยังมีการปลูกฝังในระบบอุปถัมภ์อยู่ มีการ แบ่งกลุ่ม ไม่ค่อยมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนใหญ่จะมี ส่วนร่วมเฉพาะช่วงเลือกตั้ง และการประชาสัมพันธ์ เลือกตั้งยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ แนวทางแก้ไขปัญห ควร ปลูกฝังให้ประชาชนมีแนวคิดที่เป็นประชาธิปไตย ให้ ตระหนักในการใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

๒.๖.๔. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการศึกษาเอกสารตลอดจนแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้ทำศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ระดับทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ มีความคิดเห็นว่า ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง^{๖๓}

ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้ เนื่องจากการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันมีผลการบริหารงานที่ดีรวมทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมะละเรียงมีขนาดเล็ก พนักงานในแต่ละแห่งมีจำนวนไม่มาก ผู้บริหารสามารถดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง มีการบริหารงานเป็นระบบแบบครบวงจรแบบที่ดูแลน้องพ่อดูแลลูกพนักงานชั้นผู้น้อยสามารถพูดคุยซักถามกับผู้บริหารระดับสูงได้และมีพนักงานบางส่วนที่ได้ให้แนวทางการพัฒนาการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อการพัฒนาองค์กรให้ดียิ่งขึ้น^{๖๔}

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานระดับมาก ๓ ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ด้านรักษาความสะอาดของถนน ทางเดินที่สาธารณะ กำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน

^{๖๓} ภาณุพล ภูเขา, “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๖๔} ธีรรัตน์ ศิละวรรณโณ, “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาอำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

ผู้สูงอายุและผู้พิการ และระดับปานกลาง ๕ ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านการจัดให้มีการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบกด้านบำรุงรักษา ศิลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดี ด้านป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ด้านคุ้มครองดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีสถานภาพการปฏิบัติงานโดยรวม รายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่มีสังกัดแตกต่างกัน มีความคิดเห็น โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย ดังนี้ ควรจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์ในการบำรุงรักษาแหล่งน้ำ ควรจัดหาเครื่องมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น รถดับเพลิง ให้เพียงพอ ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมของสตรี เยาวชน และเด็กให้เพียงพอ ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ และผู้พิการ^{๖๕}

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๖๖}

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม” จากการศึกษา พบว่าการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนที่มีสถานภาพ อายุ อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกัน

^{๖๕} พงศ์พิชญ์ บุตรพระองค์, “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม), ๒๕๕๑.

^{๖๖} พระมหาเอกมร วิฑฒณโณ (คงตางาม), “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ไม่แตกต่างกัน^{๖๗}

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ว่าปัจจัยที่เอื้อต่อผลสำเร็จคือการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพโดยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลนำไปใช้ในหน่วยงานทำให้องค์กรมีรายได้ที่ดีมีความไว้วางใจโดยความร่วมมือกันของประชาชนและหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลงานวิจัยเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นใช้อธิบายการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาแก อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง โดยมีแนวคิดหลัก สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๒ สรุปการสังเคราะห์การวิจัยเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
ภาณุพล ภูษา, (๒๕๕๔, หน้า ๑๓๗-๑๓๙)	องค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ มีความคิดเห็นว่า ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง
ธิดารัตน์ ศิละวรรณโณ, (๒๕๕๓, หน้า ๑๒๔-๑๒๕)	พนักงานส่วนตำบลที่มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก
พงศ์พิชญ์ บุตรพระองค์, (๒๕๕๑, หน้า ๙๒-๙๓)	ผลการวิจัยของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
พระมหาเอกมร ฐิตปัญโญ (คงตางาม)	การบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”

^{๖๗} พระยยุทธภูมิ ธรรมโร (สังชาติ), “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓

ตารางที่ ๒.๑๒ (ต่อ) สรุปการสังเคราะห์การวิจัยเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
(๒๕๕๔, หน้า ๑๔๑-๑๔๒)	ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑
พระยุทธภูมิ ธมมธโร (สังชาติ), (๒๕๕๓, หน้า ๑.)	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลัก สังคหัตถ์ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน : ศึกษา เฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอณาแก จังหวัดนครพนม” จากการศึกษา พบว่าการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๒.๖.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล

จากงานศึกษาเอกสารตลอดจนแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุน วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษางานวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี วิจัยพบว่า เทศบาลตำบลปลายบางได้บริหารงานตามหลักสาราณียธรรมทั้ง ๖ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๓.๑๖ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า มีการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม ๖ อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลปลายบาง มีความคิดเห็นแตกต่างกันตามเพศ และอายุอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แนวทางการนำหลักสาราณียธรรม ๖ ไปประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงาน เทศบาลตำบลปลายบางอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านเมตตาทายกรรม เจ้าหน้าที่ไม่ควรเลือกปฏิบัติในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการควรให้บริการตามลำดับในการมาใช้บริการ เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้รับบริการ ด้านเมตตาจริกรรม เจ้าหน้าที่ที่กล่าววาจาสุภาพต่อผู้มาใช้บริการ ด้านเมตตาโมกกรรมเจ้าหน้าที่ที่ต้องยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ส่วนตนให้เกียรติประชาชนที่มาติดต่อ และต้อนรับด้วยไมตรีจิตที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ด้านสาธารณโภคี เจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่สินจ้างรางวัลบริการด้วยความเต็มใจ และมีความรับผิดชอบ

ด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เห็นแก่พวกพ้องสำคัญกว่าประเทศ หรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ด้านทฤษฎีสามัญญตา ยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำมาแก้ไขปรับปรุงตามสภาพจริง^{๖๘}

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามผู้คนส่วนใหญ่เป็น เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ ๕๕.๒ มีอายุ ๕๑-๖๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓ มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ ๕๕.๒ มีตำแหน่งกองการศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘ มีประสบการณ์ทำงาน ๑๖-๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๙ และมีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๒ ความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชนพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่าบุคลากรและประชาชนมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาตามหลักธรรมาภิบาลพบว่า หลักความรับผิดชอบมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน หลักคุณธรรมและหลักความโปร่งใสมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนหลักนิติธรรมหลักการมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรและประชาชนมีความคิดเห็น แตกต่างกัน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ บุคลากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ ซึ่งได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวผู้บริหาร และคณะผู้บริหารมากกว่าองค์กรและมีผลในภาพรวมทั้ง ๖ หลักอยู่ในระดับความแตกต่างเป็นส่วนใหญ่ หากแต่ยังคงมีบุคลากร และประชาชนเป็นบางส่วนที่ยังมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารมีความไม่เป็นกลางทางด้านการบังคับบัญชา ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน การสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง รวมทั้งการไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของพนักงานชั้นล่าง อุปสรรคในการทำงานที่มี

^{๖๘} พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโน (มีนุสรณ์), “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน การจัดบุคลากรได้ไม่ค่อยเหมาะสมกับงานหรือการจัดให้ทำงานมาก ชับซ้อนจนเกินไปจนทำให้งานที่ทำนั้นเกิดความล่าช้า และผิดพลาดได้ง่าย^{๖๙}

ประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ทั้งประชาชน และพนักงานของเทศบาลตำบลมีความเห็นตรงกันว่า การบริหารงานของเทศบาลตำบลในการให้บริการสาธารณะด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตมีประสิทธิผลมากที่สุด และด้าน ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีประสิทธิผลน้อยที่สุด ส่วนตัวชี้วัดประสิทธิผล ในการบริหารงานที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดของภารกิจแต่ละด้านจะมีความแตกต่างกันไปตามภารกิจแต่เกือบ ทุกภารกิจทั้งประชาชนและพนักงานของเทศบาลตำบลมีความเห็นสอดคล้องกันว่าตัวชี้วัดประสิทธิผล ในการบริหารงานด้านประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และปัจจัยแวดล้อมทางการบริหารจัดการ ภายในองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำ (เผด็จการแบบมีศิลป์) รองลงมาคือทรัพยากรทางการบริหารจัดการ (งบประมาณ) นโยบายขององค์การ (ขึ้นการออกแบบ แผนงาน) วัฒนธรรมองค์การ (การทำงานแบบเป็นทีม และการปรึกษาหารือ) สมรรถนะ/ ความสามารถขององค์การ (การตอบสนองความต้องการของประชาชน) เทคโนโลยีขององค์การ (แบบร่วมกันทำงาน) และโครงสร้างองค์การ (แบบโครงการ) ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงาน น้อยที่สุดส่วนปัจจัยแวดล้อมทางการบริหารจัดการภายนอกองค์การพบว่าสภาพแวดล้อมทั่วไป ด้านการเมือง และสภาพแวดล้อมเฉพาะด้านผู้สนับสนุนหรือผู้ส่งมอบปัจจัยการผลิตแก่องค์การส่งผล ต่อประสิทธิผลในการบริหารงานมากที่สุด สำหรับการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณพบว่า มีปัจจัยเพียง ๔ ปัจจัยเท่านั้นที่สามารถทำนายความเป็นไปได้ ที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาล ตำบลในจังหวัดนครปฐมได้มากที่สุด ซึ่งได้แก่ปัจจัยด้านภาวะผู้นำด้านทรัพยากรทางการบริหาร จัดการด้านการเมือง และด้านผู้สนับสนุนหรือผู้ส่งมอบปัจจัยการผลิตแก่องค์การ^{๗๐}

ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลการให้บริการแก่ประชาชนของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยตามลำดับซึ่งด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = ๓.๕๘$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = ๓.๕๑$) ส่วนด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ($\bar{X} = ๓.๔๙$) อยู่ในระดับปานกลางการเปรียบเทียบ ระดับประสิทธิผลการให้บริการแก่ประชาชนของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

^{๖๙} พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๗๐} สิริพงษ์ ปานจันทร์, “ประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติในประสิทธิผลการให้บริการแก่ประชาชนของเทศบาล ตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหารแตกต่างกัน ในขณะที่เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีทัศนคติ ไม่แตกต่างกัน ปัญหาอุปสรรคต่อการให้บริการของเทศบาล ตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ คือ เจ้าหน้าที่ที่ขาดมนุษยสัมพันธ์ ที่ดีมีความรักในงานให้บริการน้อยเอกสารอธิบายขั้นตอนการให้บริการในด้านต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอ ด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมโดยรวมไม่เหมาะสม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเจ้าหน้าที่ แนะนำขั้นตอนการให้บริการและประชาสัมพันธ์^{๗๑}

บทบาทของเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลวิจัยพบว่า บทบาทของเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณา รายละเอียดในแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ผลการเปรียบเทียบบทบาทของเทศบาล ตำบลบางปูนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี การเปรียบเทียบ ความคิดเห็นต่อบทบาทเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ อาชีพและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเทศบาลตำบลบางปูน ต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนไม่แตกต่างกัน และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษา ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของเทศบาลตำบล บางปูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ข้อเสนอแนะ และบทบาทของเทศบาลตำบลบางปูน ต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ๑) เทศบาลตำบลบางปูน ควรมีการมีสุ่มตัวอย่างสอบถามความต้องการของประชาชนเพื่อนำไปประกอบในการจัดการ สิ่งแวดล้อมของชุมชนเพิ่มขึ้นกว่าเดิม ๒) ควรให้มีการเลือกประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาลตำบลบางปูนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพิ่มขึ้น กว่าเดิม ๓) เทศบาลตำบลบางปูนควรให้ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใส

^{๗๑} พระมหาเตชิน สิทธิธำภู (ผกา), “ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

ของการบริหารงานของเทศบาลตำบลบางปูนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ต่อเนื่อง เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน^{๗๒}

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากส่วนด้านการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านดำเนินการและการมีส่วนร่วมด้านติดตาม และประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยในเขตเทศบาล พบว่า ผู้นำชุมชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้นำชุมชนที่มี อาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อบรรจุเข้างบประมาณรายจ่ายเป็นส่วนน้อย ซึ่งเทศบาลขาดการสอบถามปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่นตัดสินใจในการพัฒนาท้องถิ่นตามความคิดเห็นของตนเองมากกว่าความคิดเห็นของคนอื่นความต้องการของชุมชน ซึ่งการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่เป็นไปตามที่ได้วางแผนไว้ข้อเสนอแนะเทศบาลตำบลลาดยาว ควรก่อสร้างบำรุงรักษาถนนสะพานทางเข้าตามซอยต่าง ๆ ให้มากกว่าเดิม และเทศบาลตำบลลาดยาว ควรก่อสร้างผนังกันน้ำเพื่อป้องกันริมตลิ่งพัง และบ้านเรือนราษฎรไม่ให้ได้รับความเสียหาย^{๗๓}

^{๗๒} พระปลัดไพฑูรย์ อินทสุวณโณ (จรรยา), “บทบาทของเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอำเภอมืองจังหวัดปทุมธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗.

^{๗๓} กิจจา โพแดน, “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาวอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗.

สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเทศบาล เป็นการศึกษาเรียนรู้ขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานของท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด และเป็นประชาธิปไตยโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้การบริหาร เพื่อให้สังคม ชุมชน ได้รับผลประโยชน์สูงสุด แต่การบริหารนั้นย่อมมีผู้ที่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยซึ่งเป็นปกติของสังคมส่วนรวมที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผู้วิจัยเห็นว่าสังคมจะดีได้จำเป็นต้องแสวงหาความรู้ ความจริง ที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบสัจธรรม เมื่อ ๒๕๐๐ ปีที่แล้ว อันสอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธเจ้า คือ หลักอปริหานิยธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นกรณีศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมใช้ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง และเพื่อการศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการ ตลอดจนการพัฒนาเทศบาลตำบลนาแก้วโดยรวมให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้เสนอไว้ และเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารองค์กรของผู้บริหาร ตลอดจนถึงพนักงาน ลูกจ้างทุกคน

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเทศบาล ผู้วิจัยใช้อธิบายประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง มีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ตาม ตารางที่ ๒.๑๓ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๓ สรุปการสังเคราะห์การวิจัยเกี่ยวกับเทศบาล

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโน (มีนุสรณ์), (๒๕๕๓, หน้า ๖๐)	การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบางอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี วิจัยพบว่า เทศบาลตำบลปลายบางได้บริหารงานตามหลักสาราณียธรรมทั้ง ๖ ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๓.๑๖
พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต), (๒๕๕๔, หน้า ๔๖)	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การจัดบุคลากรได้ไม่ค่อยเหมาะสมกับงานหรือการจัดให้ทำงานมากซับซ้อนจนเกินไป จนทำให้งานที่ทำนั้นเกิดความล่าช้า และผิดพลาดได้ง่าย
สิริพงษ์ ปานจันทร์, (๒๕๕๔, หน้า ๗๐)	การบริหารงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่าทั้งประชาชน และพนักงานของเทศบาลตำบลมีความเห็นตรงกันว่าการบริหารงานของเทศบาล

ตารางที่ ๒.๑๓ (ต่อ) สรุปการสังเคราะห์การวิจัยเกี่ยวกับเทศบาล

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
	ตำบลในการให้บริการสาธารณะด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตมีประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งได้แก่ปัจจัยด้านภาวะผู้นำด้านทรัพยากรทางการบริหารจัดการด้านการเมืองและด้านผู้สนับสนุนหรือผู้ส่งมอบปัจจัยการผลิตแก่องค์กร
พระมหาเตชิน สิทธิภาณุ (ผากา), (๒๕๕๔, หน้า ๙๐)	ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็นอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่าระดับประสิทธิผล การให้บริการแก่ประชาชนของเทศบาลตำบลดงเย็นอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๓$)
พระปลัดไพฑูรย์ อินทสุวณโณ, (จรบารุง) (๒๕๕๗, หน้า ๘๓)	เทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี ผลวิจัยพบว่าบทบาทของเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๗$)
กิจจา โพแดน, (๒๕๕๗, หน้า ๙๖-๙๗)	การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาวอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๒$)

ตารางที่ ๒.๑๔ สรุป การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม
ของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ	ประเภทงานวิจัย	ผลการวิจัย
๑	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี	พระคมพศ กิตติสารโร (ประกอบเสียง) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๔	ผสม	โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ปัญหาพบว่าบุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกำหนดหรือหลักธรรมาภิบาลเกี่ยวกับการบริหารงาน ในแต่ละส่วนบุคลากรยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม
๒	การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	นิพนธ์ โอภาษี (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๗	ผสม	การบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน, เปรียบเทียบความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะผู้บริหารขององค์กรใช้อำนาจการตัดสินใจฝ่ายเดียว และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน
๓	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร	พิศสมัย หมกทอง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๕	ผสม	บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อเสนอแนะให้ผู้บริหาร ผู้บริหารงานโดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาลให้ครบ ๖ ด้าน
๔	ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี	พระมหาเอกมรฐิตปญโญ (คงตางาม) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๔	ผสม	ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะควรทำงานรับใช้ประชาชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย
๕	การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยมเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา	พระมหาไกรสรถาวร (ถาวร) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๖	ผสม	โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน
๖	การบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของสถานีดำรงจตุรธาตยาจังหวัดนครสวรรค์	กมล เรือนทอง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๖	ผสม	การบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมพบว่าข้าราชการมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารพบว่าการแบ่งงานตามกลุ่มไม่ชัดเจน

ตารางที่ ๒.๑๔ (ต่อ) สรุป การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย การประยุกต์ใช้หลัก
 อปรีหานิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ	ประเภทงานวิจัย	ผลการวิจัย
๗	การบริหารงานตามหลัก อปรีหานิยธรรมขององค์การ บริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	ประยง พรหมมา (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๗	ผสม	พนักงานมีความคิดเห็นต่อการ บริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่สุดทุกด้านแนวทางในการบริหาร พบว่าควรมีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่พนักงานในด้านการ นำอปรีหานิยธรรมมาใช้ในการ ทำงาน
๘	การศึกษาวិเคราะห์การ บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ตามหลักอปรีหานิยธรรม	พระปลัดสุรพงษ์ ฐิตญาโน (กอกแก้ว) (มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราช วิทยาลัย)	๒๕๕๖	ผสม	เทศบาลมีการประชุมการประจำปี ละ ๔ ครั้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพใน การทำงาน ซึ่งทุกการประชุมเพื่อ แลกเปลี่ยนระดมความคิดวิเคราะห์ โดยภาพรวมแล้ว ดีทุกด้าน
๙	การมีส่วนร่วมของชุมชนใน การจัดการศึกษาตามหลัก อปรีหานิยธรรม ๗ ของ โรงเรียนวังทองสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๑ (การบริหารการศึกษา)	สำเนา เกาศรี (มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราช วิทยาลัย)	๒๕๕๗	ผสม	การมีส่วนร่วมของชุมชนโดยภาพ รวมอยู่ในระดับมากแนวทางการ ประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีอปรีหานิยธรรม ๗ บุคลากรทางการศึกษาต้องยึด หลักอปรีหานิยธรรม ๗ ตรวจสอบหา เหตุผลวัดผลและคิดค้นวิธีการแก้ไข ปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลาที่ สำคัญต้องรู้จักการวางแผนงานที่จะ นำไปสู่ความสำเร็จในอนาคตเป็นผล ให้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
๑๐	การบริหารกิจการคณะสงฆ์ใน เขตจังหวัดชุมพรกับการ ประยุกต์ใช้หลักภิกขุปรินิ ยธรรม ๗	พระมหาอานนท์ อานนโท (นรมาตร) (มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราช วิทยาลัย)	๒๕๕๒	ผสม	พระสังฆาธิการได้นำหลักภิกขุอปรี หานิยธรรม ๗ ไปใช้ในการบริหาร กิจการคณะสงฆ์โดยภาพรวมอยู่ใน เกณฑ์ที่มากเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือน ได้มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ ทางด้านธรรมะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมและส่งผล ให้เกิดพระศณะใหม่ๆในหลักธรรม คำสอนทางพระพุทธศาสนา
๑๑	บทบาทของพระสงฆ์ต้องการ อนุรักษ์ประเพณีมอญอำเภอก พระประแดงจังหวัด สมุทรปราการ	พระครูใบฎีกาสมอน สุทธิโก (อยู่อ่อน) (มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราช วิทยาลัย)	๒๕๕๖	ผสม	บทบาทของพระสงฆ์ต้องการ อนุรักษ์วัฒนธรรมมอญ อยู่ในระดับ มากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบไม่ แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๒.๑๔ (ต่อ) สรุป การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย การประยุกต์ใช้หลัก
 การบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ	ประเภทงานวิจัย	ผลการวิจัย
๑๒	บทบาทของผู้สูงอายุในการ ส่งเสริมกิจกรรมทาง พระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะ กรณีตำบลเหล่ายาวอำเภอ บ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน	พระครูสิงห์แก้ว วชิรธมโม (มหาวิทยาลัยมหาจุฬา ลวงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๔	ผสม	ด้านบทบาทของผู้สูงอายุในการ ส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธ ศาสนา คือการอุปถัมภ์พระสงฆ์มาก ที่สุดด้านสนับสนุนการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาพบว่า อยู่ในระดับ น้อย
๑๓	รูปแบบการบริหารจัดการตาม หลักการบริหารนิยธรรมของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด นนทบุรี	เสนอ อัครมณฑา (มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราช วิทยาลัย)	๒๕๕๗	ผสม	สามารถนำหลักการบริหารนิยธรรมไป บูรณาการเข้าไปในทุกขั้นตอนของ กระบวนการการบริหารเพื่อ พัฒนาการบริหารงานขององค์การ บริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีทำให้เกิด การมีส่วนร่วมความสามัคคีเป็นทีม
๑๔	การบริหารงานเทศบาลตำบล ตามหลักสราณนิยธรรม ๖ กรณีศึกษาเทศบาลตำบล ปลายบางอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี	พระครูนนทวิวัฒน์ วิธมโม (มีนุสรณ์) (มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราช วิทยาลัย)	๒๕๕๓	ผสม	การบริหารงานตามหลักสราณนิย ธรรมทั้ง ๖ ด้านโดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากเมื่อเปรียบเทียบกับความ คิดเห็นต่อการบริหารงานเทศบาล ประชาชนมีระดับการศึกษาและ อาชีพต่างกัน มีความคิดไม่แตกต่าง กัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
๑๕	การบริหารงานตามหลักธรร มาภิบาลของเทศบาลเมือง แพร่จังหวัดแพร่	พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักรแต) (มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราช วิทยาลัย)	๒๕๕๔	ผสม	การบริหารงานตามหลักธรรมา ภิบาลพบว่า ประชาชนมีความ คิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง ทุก ด้าน ปัญหาและแนวทางในการ พัฒนาผู้บริหารมีความไม่เป็นกลาง ทางด้านการบังคับบัญชา
๑๖	ประสิทธิผลในการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลในจังหวัด นครปฐม	สิริพงษ์ ปานจันทร์ (มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราช วิทยาลัย)	๒๕๕๔	ผสม	การบริหารงานด้านบริการ สาธารณะ,ส่งเสริมคุณภาพชีวิตมี ประสิทธิผลมากที่สุด และด้าน ประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ภาวะผู้นำ

ตารางที่ ๒.๑๔ (ต่อ) สรุป การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย การประยุกต์ใช้หลัก
การบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ	ประเภทงานวิจัย	ผลการวิจัย
๑๗	ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็นอำเภอมือง จังหวัดมุกดาหาร	พระมหาเดชินท์ สิทธาภิภู (ผกา) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๔	ผสม	การให้บริการแก่ประชาชนของเทศบาลโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ปัญหาและอุปสรรคคือการขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีการให้บริการในด้านต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอด้านสภาพแวดล้อมด้วยรวมไม่เหมาะสมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเจ้าหน้าที่แนะนำขั้นตอนการให้บริการและขาดด้านประชาสัมพันธ์
๑๘	บทบาทของเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอำเภอมือง จังหวัดปทุมธานี	พระปลัดไพฑูรย์ อินทสุวณโณ (จรบารุง) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๗	ผสม	บทบาทของเทศบาลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อเสนอแนะควรให้ ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบ ความโปร่งใสของการบริหารงานในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ต่อเนื่อง
๑๙	การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาวอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์	กิจจา โพนแดน (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๗	ผสม	การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากส่วนด้านการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจการมีส่วนร่วมด้านดำเนินการและการมีส่วนร่วมด้านติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง
๒๐	การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลช้างเผือก อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่	บุศรา โพธิสุข (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๘	ผสม	ประชาชนยังมีการปลูกฝังในระบบอุปถัมภ์ มีการแบ่งกลุ่ม ขาดการเตรียมความพร้อมในการตรวจสอบรายชื่อ สถานที่ การประชาสัมพันธ์เลือกตั้งยังไม่ครอบคลุมพื้นที่มีส่วนร่วมในการเข้าปรีณรงค์ ช่วยประชาสัมพันธ์และดำเนินการเลือกตั้งน้อย ส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมเฉพาะช่วงเลือกตั้ง และนักการเมืองท้องถิ่นยังคงขาดจริยธรรมทางการเมือง

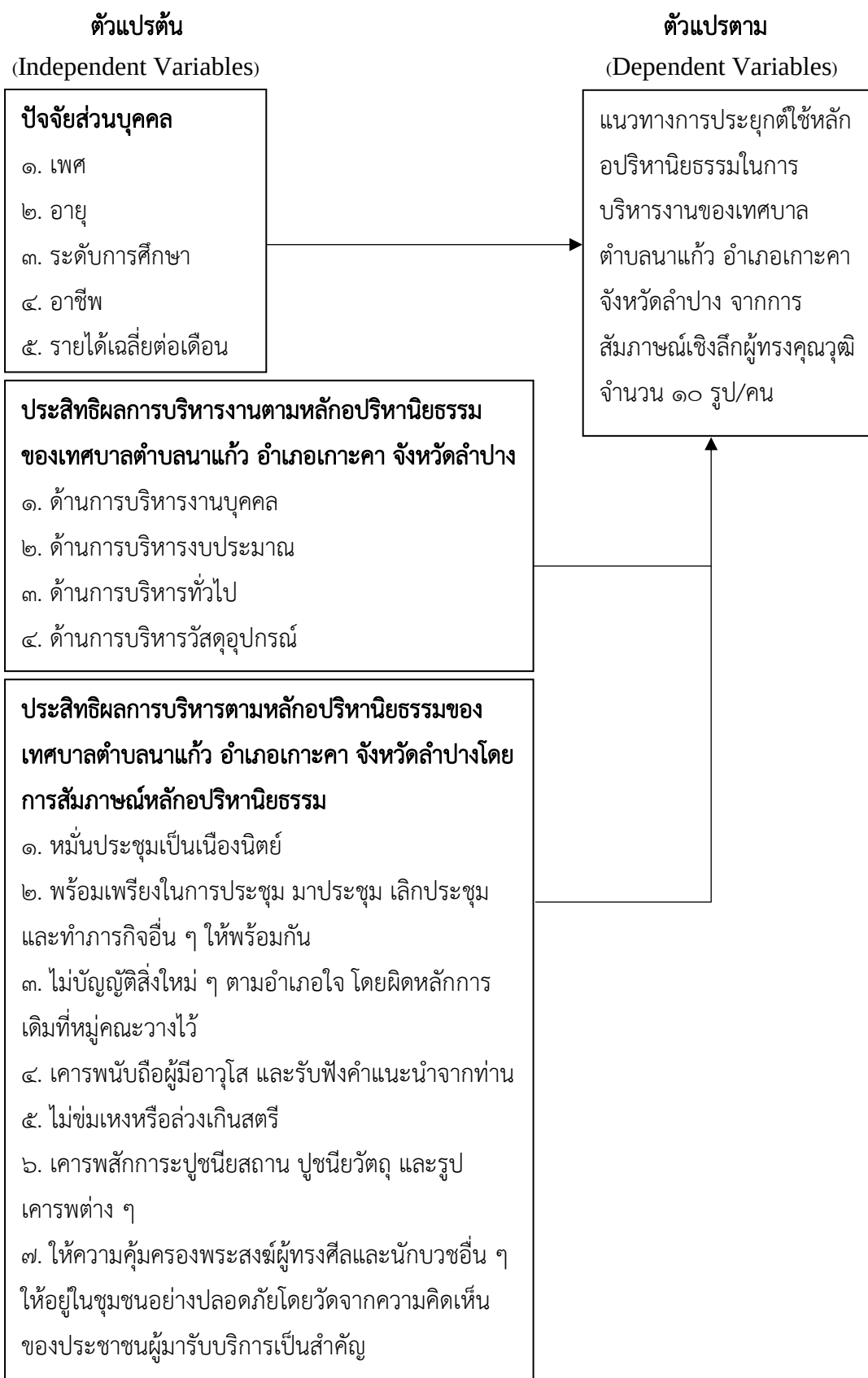
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้กำหนดมาจากตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ ๑.ด้านการบริหารงานบุคคล ๒.ด้านการบริหารงบประมาณ ๓.ด้านการบริหารทั่วไป ๔.ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงหลักอปริหานิยธรรม ทั้ง ๗ ด้าน ได้แก่ คือ ๑.หมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ ๒.พร้อมเพรียงในการประชุม มาประชุม เลิกประชุม และทำการกิจอื่น ๆ ให้พร้อมกัน ๓.ไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ โดยผิดหลักการเดิมที่หมู่คณะวางไว้ ๔.เคารพนับถือผู้มีอาวุโส และรับฟังคำแนะนำจากท่าน ๕.ไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี ๖.เคารพสักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และรูปเคารพต่าง ๆ ๗.ให้ความคุ้มครองพระสงฆ์ผู้ทรงศีล และนักบวชอื่น ๆ ให้อยู่ในชุมชนอย่างปลอดภัยโดยวัดจากความคิดเห็นของประชาชนผู้มารับบริการเป็นสำคัญ

๒. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก แนวทางการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว โดยผู้ให้ข้อมูลหลักจากการสัมภาษณ์ คือผู้นำชุมชน จำนวน ๑๐ รูป/คน ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบลนาแก้ว สมาชิกเทศบาลตำบลนาแก้วจำนวน ๕ คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๓ หมู่บ้าน เจ้าคณะตำบล จำนวน ๒ รูป ดังแสดงในกรอบแนวคิด

แผนภาพที่ ๒.๓ กรอบแนวคิดในการวิจัย